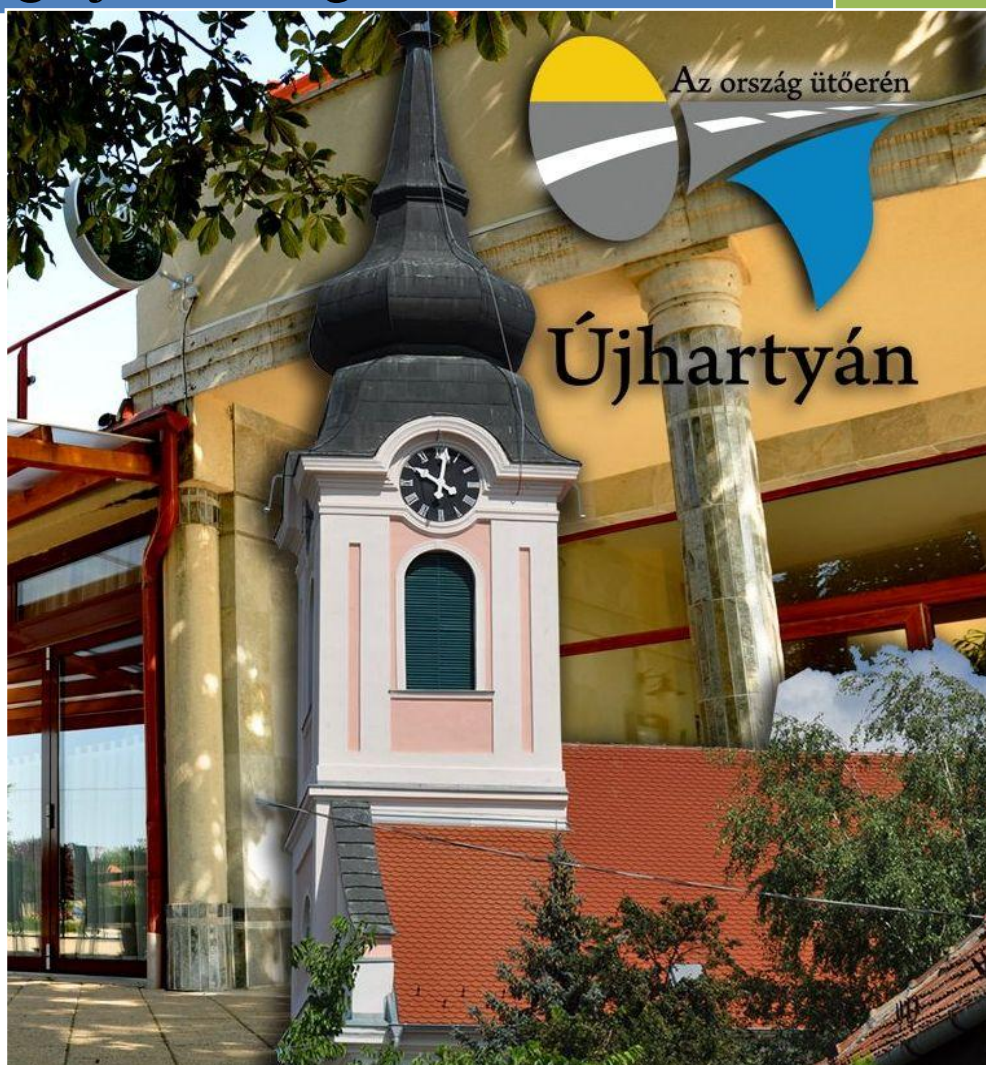

2017.

Újhartyán Város Önkormányzatának
Közművelődési Stratégiája 2020-ig

Újhartyán Város
Önkormányzata
2367 Újhartyán Fő u. 21.

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	4.
2.	A közművelődési stratégia célja	5.
3.	A közművelődési stratégia alapelvei	7.
4.	Általános fogalmak	9.
5.	Jogszabályi és szakpolitikai háttér	13.
6.	Újhartyán Város rendelete a közművelődési feladatainak ellátásáról	15.
7.	Helyzetelemzés	20.
7.1	<i>Történelmi áttekintés, a város fekvése, környezete</i>	20.
7.1.1.	<i>Újhartyán történelmi áttekintése</i>	20.
7.1.1.a.	<i>A kezdetek és a középkori Hartyán</i>	20.
7.1.1.b.	<i>Az újratelepítés, Újhartyán születése</i>	20.
7.1.1.c.	<i>Az újjászülöttet település</i>	21.
7.2.	<i>Újhartyán fekvése, környezete</i>	23.
7.3.	<i>Újhartyán környezete</i>	23.
7.4.	<i>Népesség</i>	24.
7.5.	<i>Nemzetiségi és vallási összetétel</i>	25.
7.6.	<i>A város szociális helyzete és foglalkoztatottsága</i>	25.
7.8.	<i>STEP-analízis</i>	27.
8.	A város közművelődése	30.
9.	Intézménytörténet	30.
9.1.	<i>Faluközpont Díszterem</i>	31.
9.2.	<i>Pinceklub, Könyvtári Információs és Közösségi Hely</i>	33.
9.3.	<i>Helytörténeti gyűjtemény - Faluház</i>	33.
9.4.	<i>Bagolyfészek, ifjúsági szállás és kézműves ház, (Tájház és pince)</i>	35.
10.	Az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei szervezeti struktúrája	36.
11.	Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei Küldetésnyilatkozata	36.
12.	A kulturális feladatellátás partneri hálózata Újhartyánon	36.
12.1.	<i>EMMI</i>	37.
12.2.	<i>Újhartyán Város Önkormányzat és Képviselő-testülete</i>	37.
12.3.	<i>Újhartyán Német Nemzetiségi Önkormányzat és Képviselő-testülete</i>	37.
12.4.	<i>Helyi Értéktér Bizottság</i>	38.
12.5.	<i>Városi intézmények és gazdasági társaságok</i>	38.
12.5. 1.	<i>Polgármesteri Hivatal</i>	38.
12.5. 2.	<i>Nevelési-oktatási intézmények</i>	39.
12.5. 3.	<i>Rozmaring Idősek Napközi Otthona</i>	40.
12.5.4.	<i>Ország Középe Ipari Park Kft.</i>	40.
12.5. 5.	<i>Magtelevízió Kft.</i>	40.
12.5.6.	<i>Konyha</i>	40.
12.5. 7.	<i>Civil szervezetek és önszerveződő csoportok</i>	40.
12.5.8.	<i>Egyházközösségek</i>	41.
12.5.9.	<i>Kiemelt magánszemélyek, vállalkozások</i>	42.
12.5.10.	<i>Látogatók</i>	43.

12.5.11.	<i>Média</i>	44.
12.5.11.1.	<i>Városi honlap</i>	44.
12.5.11.2.	<i>Újhír</i>	45.
12.5.11.3.	<i>Magtelevízió</i>	45.
12.5.11.4.	<i>Rádió Dabas</i>	45.
12.5.12	<i>Kulturális társintézmények</i>	46.
12.5.13.	<i>Kistérségi társulások, szervezetek</i>	46.
12.5.13.1.	<i>Ország Középe Többcélú Kistérségi Társulás</i>	46.
12.5.13.2.	<i>Felső-Homokhátság Vidékfejlesztési Egyesület</i>	47.
12.5.14.	<i>Testvérvárosi kapcsolatok</i>	47.
13.	A városi kulturális együttműködés SWOT analízise	48.
14.	Stratégiai célok	50.
14.1.	<i>1. prioritás Szakmailag megalapozott, minőségi kultúra közvetítése</i>	50.
14.2.	<i>2. prioritás Széleskörű programkínálat létrehozása</i>	53.
14.3.	<i>3. prioritás Kulturális marketing és Városmárka kialakítása</i>	56.
14.4.	<i>4. prioritás Programkoordináció, Partnerség</i>	57.
14.5.	<i>5. prioritás Projektszemlélet</i>	57.
14.6.	<i>6. prioritás Egységes arculat</i>	57.
14.7.	<i>7. prioritás Kommunikáció</i>	58.
15.	Jövőkép, fejlesztési célok	58.
16.	A közművelődés finanszírozásának alapelvei	61.
17.	Összegzés	63.

Kultúra annyi, mint tanulás;
megszerezni, színvonalon tartani
nehéz, elveszteni könnyű.
Kodály Zoltán

1. Bevezetés

„A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői, szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széleskörű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége.

A nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi kulturális hagyományok megőrzése, méltó folytatása, a közösségi és egyéni művelődési személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítása, a polgárok életminőségét javító, értékhordozó tevékenységek, valamint az ezek megvalósulására létrejött intézmények és szervezetek működésének elősegítése a társadalom közös érdeke.”

(A közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény célokat meghatározó, bevezető gondolatai)

A fent idézett jogszabály értelmében Újhartyán Város Önkormányzatának alapvető közművelődési célja, hogy kultúraközvetítő szolgáltatásokat biztosítson a város lakosságának, amelynek alapelveit a helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló ÚJHARTYÁN VÁROS ÖNKORMÁNYZAT Képviselő-testületének 3./2017. (III.22.) számú rendelete határozza meg. A rendelet megszabja a helyi közművelődési feladatokat, azok ellátását, illetve azokat a törekvéseket is, amelyre a Közművelődési Stratégia épül.

Újhartyán Város Önkormányzata a közművelődéshez való jog gyakorlását közérdeknek, a közművelődési tevékenységek támogatását közcélként tartja. A közművelődést olyan értékhordozó közösségi tevékenységnek tekinti, amely a lakosság életminőségét, életesélyét javíthatja, ezért kiemelten támogatja az ezt segítő intézményeket, szervezeteket.

A város kulturális élete egyedi, színes és sokrétű. A számos civil szervezet, a kultúraközvetítő közösségek mind azt bizonyítják, hogy sokan vannak azok, akik lokálpatrióták és akik erős közösségi érzésük alapján fenntartják, ápolják Újhartyán kulturális értékeit. Mindezért az önkormányzat kiemelt célja, hogy hagyományait fenntartva, tovább fejlessze és erősítse a már kialakult kapcsolatokat, illetve újakat alakítson ki, eszközeivel segítse új hagyományok teremtését.

A gazdasági, társadalmi, nemzetközi kapcsolatok változása a kultúra területén is változásokat indít el, amelyeket folyamatosan figyelemmel kell kísérni, alkalmazkodni kell hozzá.

A közművelődési stratégia elkészítésekor ezért fontos áttekinteni, hogy a város közművelődési tevékenységének és folyamatainak milyen sajátos jellemzői vannak, milyen a társadalmi szerkezete, amelyekben a közművelődési, kultúraközvetítési folyamatok zajlanak.

Indokolt a város történelmi és kulturális hagyományainak, a jelen eseményeinek és lételétrehozott értékeinek számbavétele is, valamint figyelembe kell venni az Önkormányzat mindenkori anyagi lehetőségeit.

Ezen stratégia felvázolja a múltat, jelent, valamint a közép- és hosszú távú célokat, azok megvalósításának elképzelését, módját.

2. A közművelődési stratégia célja

Egy település lakosságának közérzetét, a gazdasági mutatók mellett, nagy mértékben meghatározza az is, hogy milyen a művelődés és a kulturális élet színvonala. A közművelődés fogalma időről időre változó tartalommal jelenik meg.

Az 1997. évi CXL. törvény – a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről - meghatározása szerint közművelődési tevékenység:

a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg.

A lakosság közösségi közművelődését szolgálják a művelődési intézmények, a múzeumok, a könyvtárak, a levéltárak és más közgyűjtemények, az oktatási intézmények, civil szervezetek.

A kulturális hagyományok megőrzése, ápolása, a közösségi és egyéni művelődés intézményeinek fenntartása, a polgárok életminőségét javító tevékenységek támogatása a társadalom közös érdeke. A települési önkormányzat alapfeladata a helyi közművelődési tevékenységek támogatása.

A 2020-ig tartó időszak kulturális politikájának négy kiemelt fejlesztési területe van:

- a kultúra közösségteremtő szerepének erősítése (Közösségek);
- a nemzet tárgyi és szellemi kulturális örökségének gondozása (Örökség);
- a kulturális alkotás korszerű intézményi feltételeinek kialakítása (Kortárs kultúra);
- az esélyegyenlőség biztosítása a kulturális javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben (Nyitott kultúra).

A Stratégia ezen kiemelt területeken értékeli a jelen helyzetet, felvázolja az elérendő célállapotot, és ennek fényében meghatározza a stratégiai cselekvés programját és megjelöli eszközeit.

2012. januárjában jelent meg az országos koncepció, „A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója”, amely 2020-ig határozza meg a feladatokat, célokat.

A koncepció kiemelt területei:

a közművelődés alapintézményei, a felnőttképzés, a közösségi művelődés, a kulturális vidékfejlesztés, a határon túli magyar kultúra, a kulturális örökség digitalizálása, a közoktatással való szoros együttműködés, a hagyományápolás.

A nemzeti digitális kultúra rendszerének és tartalmának létrehozásával új lehetőségek nyíltak meg a közművelődés fejlesztése számára, ami kiszélesíti az intézmények részére korábban rendelkezésre álló lehetőségeket, a számítástechnika és informatika eszközeivel, és igen sok embert elérő fejlesztésekre nyílik lehetőség.

Ezáltal Újhartyánban is cél az egész életen át tartó tanulás, a tudásszerzés digitális pontjainak kialakítása, a digitalizált nemzeti kulturális értékek elérése a közművelődési intézményrendszerben.

(helytörténeti és kulturális értékek digitalizációja; idegenforgalmi értékek, látványosságok digitalizációja; muzeális tárgyi és dokumentációs értékek digitalizációja)

- E stratégia megalkotásának célja, hogy Újhartyán város rendelkezzen a kulturális terület középtávú fejlesztési céljait meghatározó, a város számára tárgyalásra alkalmas stratégiával.
- A stratégia célja, hogy a szaktörvényt és a város kulturális múltjának tapasztalatait figyelembe véve egy hosszabb időszakot átfogva vázolja fel az elérni kívánt eredményt. Mindezt úgy, hogy kiinduló alapot biztosítson a tervezési munkához, az intézmények és szervezetek éves programjainak előkészítéséhez, a feladatok megvalósításához.
- A stratégia feladata továbbá a város közművelődési helyzetének elemzése, az elérni szándékozott jövőkép és egyes lehetséges fejlesztési irányok bemutatása.
- A közművelődési stratégiának tükröznie kell a város kulturális hagyományait, elsősorban a német nemzetiségi kultúra területeit, ezzel egyidejűleg azonban figyelembe kell venni a kultúra napjainkban lejátszódó átalakulását, a helyi társadalom művelődési igényeit, a lakosság szocio-kulturális helyzetét.
- A közművelődési stratégia elkészítésének célja az Önkormányzat közművelődés-feladat ellátási kereteinek megfogalmazása a hagyományok és az eddigi tevékenységek tapasztalatai alapján.
- Figyelembe kell venni a helyi társadalom művelődési igényeit, egységes alapelvek szerint meghatározni a város által támogatott tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit, kijelölni a prioritásokat, a szakmai és finanszírozási alapelveket, továbbá a jogszabályi kereteket.
- Meg kell határozni a közművelődés szerepét Újhartyán Város fejlődésével kapcsolatos önkormányzati elképzelésekben, az önkormányzat érdekeltségét, szerepvállalását és felelősségét e folyamatban.
- Alapvető fontosságú meghatározni, hogy melyek az önkormányzat kötelezően és önként vállalt közművelődési feladatai.

Újhartyán Város Önkormányzata rendelkezik közművelődési rendelettel, melyet aktualizálni, újraalkotni szükséges a jogszabályi környezet, valamint a helyi viszonyok változásai, és az intézmény alapítása miatt.

A kulturális ágazatban történt jogszabályi változásokat, a helyi művelődési szokásokat, valamint az infrastruktúrális és intézményi változásokat figyelembe véve szükségessé vált a 2017–2020 időszakra vonatkozó közművelődési stratégia megalkotása.

3. A közművelődési stratégia alapelvei

A Közművelődési stratégia alapelve, hogy a helyi társadalom művelődési érdekeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével - a helyi hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján - meghatározza az önkormányzati, és az általa támogatandó közművelődési tevékenységek körét, azok ellátásának módját, feltételeit és a finanszírozás módját.

Alapelvek:

1. A város minden polgárának és közösségének joga, hogy igénybe vegye az önkormányzati fenntartású közművelődési intézmények szolgáltatásait, valamint a közművelődési megállapodásokban szereplő ellátásokat. Műveltségét, készségeit gyarapítsa, közösségi művelődési jogait érvényesítse.
2. A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.
3. A közművelődéshez kapcsolódó jogok érvényesítése során az egyenlő bánásmód követelményeit meg kell tartani.
4. Az önkormányzat a koncepcióban vállalt közművelődési feladatait elsősorban az általa fenntartott közművelődési intézmények tevékenységén keresztül látja el.
5. A helyi önkormányzati fenntartású könyvtár és művelődési színterek a közművelődési megállapodással működtetett közművelődési intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.
6. Az önkormányzat közművelődési megállapodás megkötésével segítheti a koncepcióban meghatározott közművelődési feladatok ellátását, amelyeket nem önkormányzati fenntartású intézmények, civil szervezetek végeznek.
7. A helyi közművelődési feladatok ellátásában az önkormányzat elősegíti és igényli a civil közösségek, szervezetek, a magánszemélyek, valamint a kulturális tevékenységet is végző gazdasági vállalkozások közreműködését.
8. Az önkormányzat és intézményei biztosítják, hogy a város polgárai a közművelődési lehetőségekről, tevékenységekről és szolgáltatásokról megfelelő tájékoztatást kapjanak.
9. Mindenkinek joga, hogy:
 - megismerhesse a kulturális örökség javait, és ezek jelentőségét a történelem alakulásában, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi önismeret formálásában, valamint az ezek védelmével kapcsolatos ismereteket a könyvtári szolgáltatások, az oktatás, a közművelődés, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján,

- igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a közművelődési intézmények szolgáltatásait,
- műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa,
- közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, s külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen, művelődési céljai megvalósításához közművelődési közösségi színteret, szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon, hogy közművelődési jogairól, azok gyakorlásának helyi lehetőségeiről folyamatosan tájékoztatást kapjon különösen a helyi média, sajtó útján.

Újhartyán Város közművelődését az Önkormányzat különösen az alábbi elvek figyelembevételével szervezi:

a) identitástudat erősítése:

a közművelődési tevékenység során hangsúlyt kell fektetnie helyismeret gyarapítására valamennyi korosztály számára.

b) helyi értékek hangsúlyozása:

a programok szervezésekor a helyi vonatkozású, a német nemzetiséghez kötődő értékek előtérbe helyezése.

c) kulturális sokszínűség elve:

a közművelődési tevékenység minél több kulturális, művészeti ágon keresztül, más tájak, közösségek, nemzetek kultúrájára nyitottan történjen.

d) megújulás elve:

a közművelődési tevékenység folyamatos tapasztalatcserén alapuló értékelése, felülvizsgálata, az új eszközökre, módszerekre való nyitottság.

d) rendezvények súlyozásának elve:

a rendezvénytápnaptár elkészítése úgy történjen, hogy az egymáshoz jellegükben is közel álló programok egymást kiegészítve, a költséghatékonyság és a nézőszám növelése érdekében kerüljenek megrendezésre.

f) esélyegyenlőség elve:

figyelemmel az esélyegyenlőségre, az egyenlő bánásmód követelményére minden állampolgár számára biztosítani kell a művelődéshez való jogot, továbbá a tehetséges fiatalok, valamint a hátrányos helyzetű, vagy fogyatékos személyek és csoportjaik számára a kulturális lehetőségek hatékony kihasználását.

g) együttműködés elve:

az Önkormányzat a tulajdonát képező művelődési intézményeket fenntartja, működteti és együttműködik az intézményben dolgozó szakemberekkel, a helyi szervezetekkel.

h) *pályázati források felkutatása:*

a közművelődési tevékenység során előtérbe kell helyezni a külső (pl. pályázati, szponzori) források bevonását, az önkormányzati támogatás kiegészítő jellegű.

i) *civil részvétel ösztönzése:*

a feladatok ellátásában szoros kapcsolat kialakítása a város gazdálkodó, civil szervezeteivel, az egyházakkal, elősegítve a fiatalok minél hatékonyabb bekapcsolását a városi rendezvényekbe.

j) *nyilvánosság elve:*

a város közművelődésében aktív szerepet vállaló személyek társadalmi elismerésének növelése, ennek a lehetőségek szerinti nyilvánosság megteremtésével.

4. Általános fogalmak

A stratégiában a kultúra és közművelődéssel kapcsolatos fogalmakat és kifejezéseket az alábbi értelmezések szerint jelennek meg:

Művelődés:

Olyan interakció, melynek során az egyén intellektuális folyamatok révén elsajátítja a természeti és társadalmi ismereteket, értékeket. A művelődési folyamat lehet egyéni vagy/és közösségi, melynek során az egyének és a közösségek visszahatnak a rendelkezésre álló ismeretanyag tartalmára, alakítják, fejlesztik, rendszerezik azokat. A művelődés tartalmát történelmi koronként, társadalmi rétegenként időről időre másként definiálják, szinonimaként használják, pl. a civilizáció, a kultúra, stb. kifejezéseket, melyekhez más és más érték- és ismerettartalmat kötnek.

(Forrás: *Felnőttoktatási és -képzési lexikon.*; *A kultúra szociológiája Szerk.. Wessely Anna, Bp., 2003.*; *Vitányi Iván: Vitairat a mai magyar művelődésről, Bp., 1983.*)

A művelődéshez való jog:

A művelődéshez való jogot a Magyarország Alkotmánya – nemre, korra, vallásra, politikai v. más véleményre; nemzeti, etnikai- vagy társadalmi származásra, vagyoni-, születési- vagy egyéb helyzetre való megkülönböztetés nélkül minden állampolgár számára biztosítja. A Magyarország ezt a jogot – az Alkotmány értelmében – „a közművelődés kiterjesztésével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.”

Az 1997. évi CXL. sz. törvény kimondja: mindenkinek joga, hogy megismerhesse a kulturális örökség javait, igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a muzeális és közművelődési intézmények szolgáltatásait, műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa; közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, szervezetet alapítson és működtessen közösségi szintér létrehozásához szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.

(Forrás: *Felnőttoktatási és -képzési lexikon, Szaktudás Kiadó Ház Rt. 2002.*)

Kultúra:

Az UNESCO 1982-es párizsi határozata szerint azoknak a különböző lelki, anyagi, értelmi és érzelmi sajátosságoknak az összessége, amelyek egy társadalmat, vagy társadalmi csoportot jellemeznek.

A fogalom nem csak a művészeteket, a tudományokat foglalja magába, hanem az életmódokat is, az ember alapvető jogait, az értékek, a hagyományok és hitek rendszerét.

A kultúra szerepe fontos a társadalmi integrációban, a gyakorlat intézményesítésében és az egyének együttműködésében, az emberek személyi fejlődésében, önállóságainak kibontakoztatásában, készségeinek, jártasságainak, képességeinek és ismereteinek gyarapodásában, az életmód minőségének fokozásában.

Azt, hogy a kultúra pozitív, vagy negatív értékei kerülnek-e túlsúlyba, mindenkor a művelődés, vagyis a kultúra elsajátítása és alkalmazása dönti el.

Kulturális politika:

Az állam és az önkormányzatok kulturális szférára vonatkozó támogatási szempontjainak és támogatott értékeinek, finanszírozási elveinek és technikáinak, valamint az ezeket rögzítő jogszabályok együttes rendszere és gyakorlata.

Település kulturális élete:

Azon művelődési tevékenységek, rendezvények, események, folyamatok összessége, a közművelődés intézményrendszere, és egyéb közösségi szervezetek, amelyek alkalmat kínálnak a város polgárainak az öntevékeny művelődésre, a kulturált szórakozásra és a szabadidő hasznos eltöltésére.

Kultúraközvetítés:

Olyan jellegzetesen emberi-társadalmi kommunikáció, amely a mindenkori történeti-civilizációs viszonyok meghatározottságai között minden individuum számára újra-és újra felállítja az univerzumot, kvalifikálja a részvételre, megteremti számára a társadalmiság lehetőségét, azaz - közvetve - magát a társadalmat.

Minden kultúraközvetítő funkció és aktus eleve társadalmi, csak és csakis a társak, a többiek közvetíthetnek. (Forrás: Zsíkó János: *A kultúraközvetítés funkciói, fogalma*, Pécs, 1999.)

A kultúraközvetítés egyrészt mindenkinek feladata:

így tölti bele a közösség tudását az új egyedekbe, ez az emberré válás útja, e nélkül nem létezik az emberiség;

másrészt értelmiségi teendő: a mérnöktől az állatorvosig, a szobrásztól a latin tanárig a szellemi (és szociális) kultúra letéteményesei és továbbadói, foglalkozásszerűen. Ez nem hivatás, nem küldetés, hanem foglalkozás, társadalmi helyzet.

(Forrás: Hidy Péter: *Művelődésszervezők szerepfelfogása és pályaképe*, Tudásmenedzsment, 2001.)

Kulturális javak

Az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékei és egyéb bizonyítékai, valamint a művészeti alkotások.

Kulturális örökség

Régészeti érdekű területek, régészeti emlékek, régészeti lelőhelyek, ezek védőövezetei, a műemlékek, műemléki értékek és a műemléki területek, valamint a kulturális javak.

(Forrás: 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről)

A nemzedékeken át hagyományozott kulturális javak, szokások, magatartásformák, életmódelemek együttese. Az átvétel szelekcióval is jár, vagyis az újabb nemzedékek a számukra értéktelennek tetsző kulturális eredményeket nem veszik át, vagy átforgalmazzák, s így a kulturális örökség összességében az előzményekhez képest módosult állapotot mutat, bizonyítva a kultúra állandó történelmi változását.

(Forrás: Felnőttoktatási kislexikon, Kossuth könyvkiadó, Bp. 1967.)

Hagyomány:

Valamely társadalom, nép, ország, intézmény stb. életében történelmileg kialakult, nemzedékről nemzedékre szálló felfogás, szokás, rend stb., valamint ezek tartós és tudatos ápolása.

Haladó hagyományok: a maguk korában a leghaladóbb eszmék, törekvések, amelyeket a magasabb rendű társadalom haladó erői átvesznek a megelőzőtől.

(Forrás: Új Magyar Lexikon, Akadémiai Kiadó, Bp. 1972.)

Néphagyomány:

A (paraszti) nép körében élő (szóbeli) hagyomány. Évezredek folyamán főlhalmozódott hagyomány, különböző típusú társadalmi közösségek részéről teremtett tradíció. Egyik specifikuma szociális meghatározottsága: milyen társadalmi csoportok hozzák létre és tartják meg (életkori és foglalkozási csoportok, városi folklór). (Forrás: Értelmező Kéziszótár)

A népi hagyományok, szokások ápolásának jelentős szerepe van az adott társadalom, nép, ország társadalmi-politikai és kulturális előrehaladásában.

A néphagyomány a folklór – évezredek folyamán főlhalmozódott hagyomány, különböző típusú társadalmi közösségek részéről teremtett tradíció.

Egyik specifikuma szociális meghatározottsága: milyen társadalmi csoportok, osztályok hozzák létre és tartják meg (életkori és foglalkozási csoportok, városi folklór).

Lehet kis létszámú csoport alkotása, vagy elterjedt, népszerű hagyomány.

(Forrás: Magyar Néprajzi Lexikon, Akadémia Kiadó, Bp. 1979)

Közművelődés:

a) A kulturális szféra azon ágazata, amely a közművelődési tevékenység gyakorlásához biztosított – elsősorban állami és önkormányzati – költségvetést kiegészítő egyéb forrásokból, az ágazati irányításához kialakult általános és specifikus jogszabályok alapján működik, folyamatának irányításához közművelődési szakképesítés szükséges, valamint elsősorban közművelődési intézményekben és közösségi színterekben valósul meg.

b) A polgárok művelődési aktivitását felkeltő, segítő, biztosító feltétel és tevékenységrendszer, amely lehetőséget nyújt az önművelésre, a civil önszerveződésre, a közösségi művelődésre az egész életen át tartó és az élet minden körére kiterjedő művelődésre.

c) Egy olyan ön- és társadalomfejlesztő tevékenységrendszer, amelyben a művelődésszervezés, felnőttoktatás, kultúraközvetítés végső célja és tartalma az életminőség javítása és a humán erőforrás fejlesztés.

Közösségi művelődés:

A közösségi művelődés lokális, a helyi társadalomban zajló közművelődési folyamatok összessége. Magában foglalja az állampolgárok öntevékenységeire alapozó képzési, alkotó művelődési, ismeretszerző tevékenységek összességét. Meghatározó eleme a lokalitás mellett az egyének aktív részvétele a művelődési folyamatok tervezésében, célrendszerének megfogalmazásában valamint a megvalósításban az együttműködő partnerként való részvétel.

Szervezetrendszere a közművelődési intézmények, közművelődési célú civil szervezetek, művészeti alkotóközösségek.

A közösségi művelődés feltételrendszerének biztosítását az 1997. évi CXL. sz. törvény szerint a helyi önkormányzatok felelősségi körébe tartozik, melyhez az állam normatív támogatást és egyéb központi forrásokat biztosít.

Közművelődési alapellátás:

a.) Az állam és az önkormányzat által biztosított személyi, infrastrukturális és pénzügyi feltételrendszer minimuma, amely lehetővé teszi az állampolgárok számára a közművelődési tevékenység gyakorlását.

Az alapellátás része a megfelelő épület vagy helyiség együttes, a tevékenységet segítő közművelődési szakember, a szükséges műszaki-technikai eszközök és egyéb berendezések, felszerelések, valamint a megfelelő költségvetési fedezet.

b.) Törvényben garantált, állami normatív támogatások felhasználásával, az önkormányzatok által biztosított, - a helyi társadalom nagyságának és sajátos összetételének megfelelő – anyagi-, infrastrukturális és személyi feltételrendszer, amely folyamatosan, rendszeresen biztosítja az állampolgárok számára a közművelődési tevékenység gyakorlását.

Közművelődési intézmények, közösségi színtér:

A közművelődési intézmény a lakosság közösségi közművelődési tevékenységéhez erre a célra alapított, fenntartott, működtetett, megfelelő szakmai, személyi, infrastrukturális feltételekkel és alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv, vagy egyéb fenntartású intézmény. A közösségi színtér adott helyen rendszeresen működő intézmény-rész vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiség együttes, épület), mely a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján, erre a célra alkalmassá tett és működtetett.

Művelődésszervezés:

Az egyének, a társadalmi rétegek, csoportok művelődését segítő tevékenység. A művelődésszervezés alapfeladata a célközönség értékei és érdekei szerinti művelődési tartalmak biztosítása, figyelemmel a társadalmi együttélés normáira és az értékközvetítésre. Célja az iskolarendszeren kívüli formában megvalósuló általános és szakmai ismeretek átadása, a személyiség és a közösségi cselekvés fejlesztése, a rekreáció elősegítése, az egyéni és közösségi alkotótevékenység támogatása és

fejlesztése és bemutatkozási lehetőségének biztosítása. A művelődésszervező olyan kulturális foglalkozás, amely a fenti tevékenység megvalósítását szolgálja, segíti az értékek közvetítését, objektív művelődési szükségletek alapján, az egyének és az egyes társadalmi csoportok érdekei és érdeklődése szerint látják el feladatukat.

Közművelődési célcsoport:

a/ Valóságos, vagy potenciális használói csoport, amely a különböző közművelődési szolgáltatások címzettje, elsődleges használója. A közművelődési intézmény, szervezet által szolgálendő közönségből valamely szempontból kiemelt közönség.

b/ Az a piaci szegmentum (látogatói kör/közönség), akiknek az igényeit az intézmény kielégíteni szándékozik, akiket a szolgáltatásokkal megcéloz. A közművelődési intézmények kettős piacon tevékenykednek, a látogatói célcsoport mellett kitüntetett szerepet kell szánni a támogatóknak, fenntartónak is.

A célcsoport meghatározása különböző kritériumok alapján történik: például demográfiai (kor, nem), pszichológiai (érdeklődés, hobbi), társadalmi (végzettség, munkahely), földrajzi szempontokat lehet egyszerre figyelembe venni. Az elérni kívánt célcsoport pontos meghatározása rendkívül fontos a sikeres program érdekében.

Forrás: Brenner Zsuzsanna: Közművelődési marketing - szakdolgozat: www.nonprofit.hu: Civil marketing)

Nyilvános könyvtári ellátás:

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény értelmében könyvtári dokumentumnak minősül a könyvtár által állományba vett alap- és kiegészítő feladatai ellátásához szükséges tudományos oktatási, művészeti, közművelődési vagy történeti értékű könyv, időszaki kiadvány (hírlap, folyóirat), egyéb kiadvány, illetve minden szöveg-, kép-, adat- és hangrögzítés beleértve a könyvtár állományába vett elektronikus dokumentumot is, kivéve az Ltv. (levéltári törvény) hatálya alá tartozó irattári jellegű levéltári anyagnak minősülő dokumentumot.

A nyilvános könyvtárak által nyújtott szolgáltatások az e szolgáltatások nyújtását elősegítő szolgáltatások összessége, amelyek biztosítják az állampolgár számára az információhoz való szabad hozzáférést. Nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetése az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

5. Jogszabályi és szakpolitikai háttér

„Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpátmedence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.” (Magyarország Alaptörvénye)

A stratégia az Alaptörvényben foglaltak mellett a Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv), a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (továbbiakban: Kult.tv), valamint Újhartyán város

közművelődési feladatairól szóló „Újhartyán Város Önkormányzatának Képviselő - testülete 3./2017. (III.22.) számú rendelete A KÖZMŰVELŐDÉSRŐL” rendeletében foglaltak figyelembe vételével készült.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény biztosítja a közművelődés intézmény- és tevékenységrendszerének védelmét, lehetőséget ad arra, hogy civil szerveződések is feladatot vállaljanak a közművelődésben, szabályozza a közművelődés finanszírozási rendszerét.

Kimondja, hogy a közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

A törvény 77. §-a felhatalmazza a helyi önkormányzatokat arra, hogy a törvényben foglalt közművelődési célkitűzések megvalósítása érdekében a helyi lehetőségekre tekintettel koncepciót alkossanak közművelődési feladataik meghatározására.

A törvény 76. §-a megfogalmazza, hogy a helyi közművelődési tevékenység támogatása a települési önkormányzat kötelező feladata.

A törvényi keretek mellett figyelembe kell venni a 2012. januárjától közzétett „*A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója*” c. alapidokumentumot, amely a szakmai fejlődés alapértékeit határozza meg, és a 2020-ig terjedő időszak fejlesztési irányait foglalja össze.

A törvény értelmében Újhartyán Város Önkormányzatának alapvető közművelődési célja, hogy kulturális szolgáltatásokat biztosítson a város lakosságának. A közművelődést olyan értékhordozó közösségi tevékenységnek tekinti, amely a lakosság életminőségét, életesélyét javíthatja, ezért kiemelten támogatja az ezt segítő intézményeket és szervezeteket.

Az önkormányzat célja, hogy a hagyományokat fenntartsa és fejlessze, a már kialakult kapcsolatokat erősítse, és újakat alakítson ki.

- a Magyar Köztársaság Alkotmánya
- az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- Magyarország Helyi Önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- Újhartyán Város 3./2017. (III.22.) számú rendelete a helyi közművelődési feladatok ellátásáról

6. Újhartyán Város rendelete a közművelődési feladatainak ellátásáról

ÚJHARTYÁN VÁROS ÖNKORMÁNYZAT Képviselő-testületének 3/2017. (III.22.) számú rendelete A KÖZMŰVELŐDÉSRŐL

Újhartyán Város Önkormányzatának Képviselő-testülete (a továbbiakban: az önkormányzat) „A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. Törvény” (a továbbiakban : Törvény) 77. §.a felhatalmazása, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 143. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, továbbá Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva az alábbi rendelet szerint szabályozza a helyi közművelődési tevékenységgel kapcsolatos feladatait.

Alapelvek

1.§.

(1) Az önkormányzat kinyilvánítja, hogy a közművelődéshez való jog gyakorlását közérdeknek, a közművelődési tevékenységek támogatását közcélnak tartja. A közművelődést olyan értékhordozó közösségi tevékenységnek tekinti, amely a lakosság életminőségét javíthatja, ezért fontosnak tartja az önkormányzati feladatvállalást és azok megvalósításában résztvevő intézmények, színterek és szervezetek támogatását.

(2) Az önkormányzat a közművelődési tevékenység feltételeinek szabályozása során arra törekszik, hogy biztosítsa Újhartyán város polgárainak jogát, hogy

- a.) megismerhesse a közművelődés, az ismeretterjesztés útján,
- b.) igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátási közművelődési intézménye szolgáltatásait:
- c.) műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, a külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen:
- d.) e rendelet szerint művelődési céljai megvalósításához közművelődési közösségi színteret, szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.

(3) Minden természetes személy, jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, közösség joga, hogy:

- a.) igénybe vegye az Önkormányzat és az Önkormányzat intézménye által nyújtott közművelődési szolgáltatásokat,
 - b.) közösségi művelődési jogát érvényesítse, készségeit, műveltségét gyarapítsa, művelődési céljainak megvalósításához az Önkormányzat közművelődési intézményétől színteret, valamint szakmai segítséget kapjon.
- (4) A helyi közművelődési feladatok ellátásában az Önkormányzat igényli a városban működő civil szervezetek, egyéb szervezetek és a magánszemélyek előremutató és segítő közreműködését.

2.§.

Az önkormányzat közművelődési intézménye nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem. A közművelődési tevékenység során tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés: a Törvényben és e rendeletben rögzített jogok megilletnek minden személyt nem, kor, vallás, politikai, nemzeti, vagyoni és születési különbségtétel nélkül.

A rendelet hatálya

3. §

E rendelet hatálya kiterjed

- a.) az Önkormányzat fenntartásában, a kulturális feladatok ellátása érdekében működtetett közművelődési intézményre és alkalmazottaira,
- b.) a helyi közművelődési tevékenység megvalósulásában résztvevő, Újhartyán városban lakó állampolgárookra,
- c.) a rendelet által szabályozott, közművelődési megállapodás vagy más úton támogatott intézményekre, szervezetekre.
- d.) Helyi civil közösségek, szervezetek, melyekkel a közművelődési tevékenység megvalósul:
 - Lila Akác Nyugdíjas Klub ének- és tánccsoportja
 - Városi fúvószenekar
 - Sváb Parti zenekar
 - Ifjúsági fúvószenekar
 - HERCEL Sváb Hagyományőrző Egyesület
 - Faluházi baglyok” nótakör
 - Irodalmi és Helytörténeti Társas Kör
 - Civilekért Egyesület
 - Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola közösségei
 - Gyermekvár Német Nemzetiségi Óvoda és egységes óvoda-bölcsőde Újhartyán közösségei
 - Katolikus Ifjúsági Közösség

Az Önkormányzat közművelődési feladatai

4. §

(1) Az önkormányzat a helyi közművelődési tevékenység támogatása során, hangsúlyos feladatainak tekinti:

- a.) a gyermekek és fiatalok művelődési, művészeti, közösségi és érdekérvényesítési kezdeményezéseinek segítségét.
- b.) a hivatásos és amatőr alkotóközösségek lehetőségeinek bővítését – különös tekintettel a művészeti műhelyek tevékenységére, a helyi alkotók szakmai támogatására, a helyi művészeti értékek feltárására és közismertté tételére:
- c.) a civil szervezetek közösségi életének, a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, érdekérvényesítésének segítségét:

(2) További feladatának tekinti:

- a.) a helyi hagyományok ápolását, értékörzését, a helytörténeti mozgalom fejlesztését, hagyományörző közösségek működtetését, település és környezetvédő, természetbarát közösségek segítségét, ezért kiemelt figyelmet fordít a helyi német nemzetiségi kisebbség kultúrájának ápolására, támogatására, számukra Tájház működtetését biztosítja
- b.) a szabadidő egészségmegőrző és szórakozási feltételeinek gazdagítását,
- c.) az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek támogatását,
- d.) az ünnepek kultúrájának gazdagítását, helyi kitüntetések, díjak alapítását, - ennek érdekében évente hagyományörző batyus bált, svábbált, farsangi táncos mulatságokat rendez, megünnepli a helyi egyházzal közösen a katolikus ünnepeket, így Feltámadási és Úrnapi körmenetet, Advent és Karácsony idején zenei koncerteket szervez.
- e.) találkozók, fesztiválok, bemutatók rendezését, a helyi kulturális nyilvánosság fejlesztését,
- f.) így megrendezi évente Falunapját, gasztronómiai és kulturális rendezvényét: a Hartyánfeszt-et, őszi Szüreti felvonulást, mulatságot szervez, Sváb Napok címen nemzetiségi hagyományörző kulturális programokat ad.
- g.) egyéb, művelődést segítő lehetőségeket biztosít: irodalmi, helytörténeti előadásokat, képzőművészeti kiállításokat, zenei koncerteket szervez,
- h.) biztosítja az „Együttműködési megállapodás”-ban megjelölt civil közösségek részére a rendszeres találkozás, együttlétek, próba alkalmak lehetőségét
- i.) további közösségek létrejöttét támogatja.
- j.) Újjá szervezett könyvtári Információs és Közösségi hely fenntartása.

(3) Az Önkormányzat a helyi közművelődési tevékenység támogatása során alapfeladatának tekinti:

- 1. Az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek, népfőiskolák megteremtése
- 2. A település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítás,

3. Az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása
4. Az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása
5. A helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése
6. A szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása
7. Egyéb művelődést segítő lehetőségek biztosítása
8. Helytörténeti gyűjtemény kezelése
9. Műfüves pálya működtetése
10. Egyéb oktatási tevékenység
- 10.1. Szolgáltatásai:
 - a) kulturális szolgáltatás,
 - b) intézményi kiadványok terjesztése és értékesítése, esetenként hirdetés,
 - c) a lakosság részére fénymásolás, faxolás.
11. Helyiségek bérbe adása
12. Kulturális, közösségi, közművelődési rendezvények és egyéb programokat szervezése.

(4) Az Önkormányzat a közművelődési feladatainak ellátása során szorosan együttműködik a helyi közművelődési tevékenységet folytató, civil szervezetekkel és önszerveződő közösségekkel.

(5) Az Önkormányzat az egyetemes kultúra részeként elismeri a sport kiemelkedő jelentőségét.

Az Önkormányzat közművelődési feladatellátásának struktúrája és Intézménye

5. §

(1) Az Önkormányzat a 4. § (1) bekezdésben felsorolt feladatai ellátása érdekében közművelődési intézményt tart fenn.

(2) Az Önkormányzat fenntartásában működő közművelődési intézmény:

Megnevezése: Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei (a továbbiakban: Intézmény)		
Székhelye:	2367 Újhartyán, Újsor utca 3.	
Telephelye(i):	telephely megnevezése	telephely címe
	Bagolyfészek Ifjúsági szálló és Kézműves Műhely, Tájház	2367 Újhartyán, Újsor u. 3.
	Faluközpont Pinceclub	2367 Újhartyán, Hősök tere 4.
	Faluközpont Díszterem	2367 Újhartyán, Hősök tere 4.
	Presszó foglalkoztató és klubhelyiség	2367 Újhartyán, Fő u. 31.

(3) Az Intézmény éves munkatervet készít és nyújt be a tárgyév januári, munkaterv szerinti első képviselő-testületi ülésére.

(4) Az Intézmény a közművelődési lehetőségekről folyamatosan tájékoztatja a település polgárait:

- a) elektronikus úton, elsősorban a városi honlapon (www.ujhartyan.hu),
- b) írott sajtó útján, elsősorban az ÚJHÍR című önkormányzati lapban,
- c) műsorfüzetekben és szórólapokon.

6. §

Az Önkormányzat közművelődési megállapodást köthet azon közművelődési feladatok ellátására, melyet saját intézménye nem lát el.

A közművelődési tevékenység finanszírozása

7. §

(1) Az Önkormányzat a rendeletben megfogalmazott feladatait költségvetéséből finanszírozza. A közművelődési feladatok ellátása érdekében intézményi szinten biztosítja a működéshez szükséges forrásokat, a személyi és tárgyi feltételeket. Intézményi költségvetésen belül a szervezeti struktúrának megfelelően, elkülönítetten.

(2) Az Önkormányzat Intézményén keresztül és saját jogán is lehetőség szerint részt vesz az országosan meghirdetett közművelődési célú pályázatokon.

Záró rendelkezések

8. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) Hatályát veszti Újhartyán Város Önkormányzata Képviselő-testületének a közművelődésről szóló többszörösen módosított 4/2011. (III.24.) számú rendelete, és az azt módosító 15/2013 (VIII.01) önkormányzati rendelet.

Újhartyán, 2017. március 22.

7. Helyzetelemzés

7.1.1. Történelmi áttekintés, a város fekvése, környezete

7.1.2. Újhartyán történelmi áttekintése

7.1.1.a. A kezdetek és a középkori Hartyán

Újhartyán község egykori területe már a *középső bronzkorban* biztosan lakott hely volt, ugyanis a település határában fekvő Vátya pusztán 1909-ben feltárt 364 urnasírból álló temető lett a névadó lelőhelye az időszakban uralkodó és legnagyobb kiterjedése idején a Kárpát-medence középső részét kitöltő *vátyai kultúrának*.

A település kitüntetett szerepe a későbbiekben is megmaradt. A középkori oklevelekben fellelhető különböző névváltozatok arra engednek következtetni, hogy a honfoglalást követően az ország törzsi-nemzetségi szerveződésének korszakában *Horka nemzetségi szállásterülete* lehetett. Egyes források a horkát a korszak harmadik legmagasabb fejedelmi méltóságának tartják (törzsi bíró, a segédnépek hadvezére).

A 13. század végére egy kisbirtokos család telepedett meg itt, és a falvat környező földek e család birtokát képezték. Ebből az időszakból származik a falu *első írás említése* is. 1276. május 20. napján V. Ince pápa Lateránban kiadott bullája tesz említést a településről „villa Harquian” néven. A „Hartyáni” nemesi családnév pedig – kezdetben „de Harkian”, később „Hartyáni” alakban – a 15. századtól kezdve sűrűn előfordul oklevelekben, mint tekintetes, nemes Pest vármegye szolgabírái és esküdtői. 1597-ben, a település legsúlyosabb időszakában Hartyáni János Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánjaként jelenik meg a krónikákban. Ez pedig ebben a megyében, ez idő tájt a legmagasabb közbiztonsági méltóság, mert Pest vármegye főispánja ősi joggal a király volt. A középkor századaiban a település *kisnemesi*, úgynevezett *kuriális faluvá fejlődött* és virágzott egészen a törökdhülésig.

Az egykori Hartyán falu a török hódoltság kezdeti szakaszát még túlélte. Ám 1597-ben a fent nevezett Hartyáni alispán már csak a *faluteljes pusztulásáról* tudott beszámolni. Az elnéptelenedés a 15 éves háború következménye volt, amelynek során a települést a környező falvakkal együtt az itt átvonuló seregek többször is feldúlták, a lakosságot felkoncolták vagy elhurcolták. A kevés számú túlélő nem tért többé vissza a közeli és biztonságot adó mezővárosokból, így a település *másfél évszázadra lakatlan pusztává* változott.

7.1.1.b. Az újratelepítés, Újhartyán születése

A török kor vége nem hozta magával a település automatikus újbóli benépesülését. Elszórt betelepülések az 1718–1764 közötti úgynevezett spontán inpopuláció korszaka alatt is előfordultak, azonban a legjelentősebb lökést a falu újjászületéséhez a *község szervezett betelepítése* adta meg, amely I. gróf Grassalkovich Antal nevéhez fűződik.

A gróf, miután felvásárolta Pusztahartyánt és környékét, 1764-ben jobbágytelkeket parcellázott ki a birtokból, amelyekre többségében német, valamint magyar és szlovák telepesek érkeztek. Már a telepítés első kísérlete is gyors sikert hozott; 1772-ben megalakult a politikai község „Új-hartyán” néven, Hernád- és Vátyapusztára is kiterjedő hatáskörrel, 1776-ban pedig megépült a község római katolikus temploma, ami a megmaradás zálogát jelentette. A telepítést követő bő tizenöt évvel, 1780-ra a

község a Grassalkovich uradalom legnagyobb települése lett. 1781-ben megszervezték az iskolai oktatást és az egészségügyi ellátást (seborvos).

A Grassalkovich Antal által megkezdett betelepítés évtizedekre elnyúló hatású folyamattá vált és nagyjából 40-50 évig is eltartott. A telepítési hirdetések messzi földre, így természetesen a Német Birodalom több tartományáig is eljutottak. A korábbi nézetek szerint az első betelepülő sváb őslakosok Bajorországból jöttek. Az újabb kutatások szerint azonban az ide érkező telepesek többsége nem közvetlenül valamelyik német tartományból, hanem más Pest környéki falvakból – elsősorban Soroksárról, Dunaharaszti, Taksony, Szigetszentmártonból, Sáríkból érkezett, azaz Újhartyán másodlagos településnek tekinthető.

A kezdetekkor még többnemzetiségű falu az elhúzó és erőteljes német migráció következtében *német etnikai jellegű közösségé* formálódott; az egykori magyar és szlovák kisebbség vagy beolvadt, vagy kiszorult. Az egyre homogénebb és zártabb, erősen katolikus községben a német termelési és értékesítési kultúra is gyorsan meghonosult, ami megalapozta a település gazdasági fejlődését.

7.1.1.c. Az újjászülött település

A rövid időn belül életképes és erőteljes „újszülöttnek” bizonyuló település szorgalmas és kitartó közössége révén a 19. században folyamatos fejlődésnek és gyarapodásnak indult. Ennek következtében a kiegyezést követő időszakban, a század vége felé – a környékbeli települések viszonylatában – kifejezetten jómódú községnek számított. Számos helyi nagycsalád sokszorozta meg a vagyonát ebben az időszakban; az Újhartyáni gazdák kezén volt a mai Hernád és Újlengyel (akkori nevén Lengyelfalva) területe, de birtokaik elértek Dánszentmiklósig és Kunpeszérig is. Az egyre vagyonosodó és homogén zárt német közösség kultúrájában hordozta a település átlagosnál erősebb *polgárosodását* is, ugyanis a magyartól eltérő öröklési rend hangsúlyosabbá tette a tanulást, a szakmát, az iparosságot, kereskedelmet, és általában a polgári foglalkozások felértékelődését.

A 20. század első felében is nagyrészt töretlen fejlődés leginkább a II. világháború sorscsapásait, valamint az azt követő fordulatot sínylette meg. Annak ellenére, hogy Újhartyán német etnikai település volt, viszonylag sok helybéli polgár esett áldozatul a holocaust borzalmainak. De ennél is súlyosabban érintette a lakosságot a *háborús jóvátétel* néven lezajlott „málenkij robot”. A falu 1944. november 3-án került végleg szovjet kézre, és csakhamar, 1945. január 4-én kiadta a Vörös Hadsereg Parancsnoksága azt az utasítást, hogy a 16-48 éves korú férfiakat és a 17-35 éves korú nőket jóvátételre a Szovjetunióba hurcolják. 1945. január 9-én több, mint 100 *férfit és nőt* indítottak útnak gyalog a ceglédberceli gyűjtőtáborba, ahonnan vonaton tovább szállították őket az ukrainai Novidombaszban lévő *kényszermunkatáborba*, ahonnan a legtöbben csak 3–5 év múlva térhettek haza. A csodával határos módon (és a szájhagyomány szerint miniszterelnöki közbenjárásra) azonban a *háborút követő deportálásokat* az újhartyáni némettség teljes mértékben megúsza.

De nem úszta meg az újonnan kialakult politikai/gazdasági rendben való kegyvesztettséget. A közismerten jómódú falu szálka volt az új hatalom szemében. A jórészt a hartyáni gazdálkodók jóvoltából benépesült Alsó- és Felsőhernádot, valamint Lengyelfalvát már 1945 májusában leválasztották Újhartyánról, így jött létre a két szomszédvár rokotelepülés Hernád és Újlengyel. Az ötvenes évek *kollektivizálása*

különösen kedvezőtlenül érintette a település igencsak tehetős gazdáit, ami jelen esetben egyet jelentett a falu anyagi kifosztásával.

A települést a környezetéből egykoron kiemelő értékek, az erősen vallásos homogén német etnikumú, szorgalmas és jómódú zárt közösség az új politikai rendszerben hirtelen halmozott *hátránnyá* vált, hiszen egyszerre testesítette meg szinte az összes olyan ellenségképet, ami ellen a rendszer harcolni vágyott. Éppen ezért a korszak települést érintő döntései mögött meghúzódta az *elsorvasztást célzó szándékok*, ugyanis az újhartyáni területekből újonnan létrehozott települések váltak a fejlesztési politikák kedvezményezettjeivé. A téjesítés sikeres fázisában létrehozott „új típusú téesz” központja Hernád lett, azaz a gazdasági társadalmi fejlesztések súlypontja is odakerült. De a közigazgatás terén is hátrányok kérték a települést, ugyanis csak Újlengyellel együtt létrehozott községi közös tanácsa lehetett. Ezen lépések kicsúcsosodásaként az 1982-es megyei fejlesztési terv Újhartyánt már a funkció nélküli települések közé sorolta mindazok ellenére, hogy az autópálya ekkor már tervezett nyomvonala és csomópontja ismét visszakapcsolja a tömegközlekedéstől is elszigetelt falut az ország vérkeringésébe.

Az elsorvasztás végül nem volt sikeres. Az új típusú téeszek, kiváltképp a *szakszövetkezeti forma és a háztáji gazdaságok rendszere* viszonylagos szabadságot adott, és kitűnő táptalajt jelentett a német munkakultúrának és termelési hagyományoknak. A kínálkozó árutermelési lehetőségeket a helyiek ki is tudták használni, így a *lakosság anyagi körülményei, életszínvonala* már az államszocializmus idején is kiegyensúlyozottabb és jobb volt más községekhez viszonyítva, ami a település fejlődésén is megmutatkozott. A közlekedési elzártságból (vasútállomás, közvetlen fővárosi buszjárat hiánya), az 1986-ban Újhartyánig megépült *M5-ös sztráda* mentette meg. Az ezt nem sokkal követő politikai fordulat pedig valóságos megváltást jelentett a község számára.

Újhartyán a *rendszerváltásnak* köszönhetően újjászületett. Ennek egyik fontos eleme volt, hogy a község több évtized után visszanyerte az *önrendelkezés* szabadságát, amely jelen esetben nem csak a közös tanács helyére lépő önkormányzatiságról, hanem a kisebbségi kultúra, a hagyományok, a mélyen gyökerező vallásosság, vagyis a hosszú ideig elfojtott identitás ismételt feltöréséről is szólt. A törvénykezés által kínált új lehetőségekkel (kisebbségi önkormányzat, nemzetiségek érdekvédelme, nemzetiségi kultúra fejlesztése) az Újhartyániak tudtak élni, így a helyi társadalmi és kulturális élet jelentősen fellendült.

De a rendszerváltás gazdasági téren is soha nem látott lehetőségeket és fellendülést hozott. A *kedvező fekvés, az autópálya a csomóponttal és a 405-ös út* gyorsan kiaknázzható előnyökké lettek. A politikai jellegű elszigetelés is hirtelen megszűnt, így 1991-ben megindult a rendszeres közvetlen buszjárat Budapestre, ami jelentős lökést adott a foglalkoztatási helyzet javításához. A gyorsan megvalósuló infrastrukturális fejlesztések – miközben kényelmesebbé tették az emberek életét – megeremtették a mára már több száz embernek munkahelyet nyújtó *ipari park* kialakításának feltételeit. Az elmúlt évtizedekben Újhartyán ismételten visszaszerezte azt a rangot és fejlettséget, amit a századok során magáénak tudhatott.

7.2. Újhartyán fekvése, környezete

A 2013 óta városi rangot kapott Újhartyán, az ország szívében, Pest megyében található. Gazdasági szempontból a 2780 lakosú település a közepén fekszik az ország legnagyobb (Budapest) és a legújabb (Kecskemét) **gazdasági erőcentrumát** összekötő nagyteljesítményű **innovációs tengelynek**, az M5-ös autópályának. 20 kilométerre fekszik az M0-ás körgyűrűtől, és a „nagyvilág kapujától”, a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtértől. Földrajzi elhelyezkedését tekintve született újkori szlogenünk: **Újhartyán, az ország ütőerén.**

A dabasi járás egyik *legjobb forgalmi helyzetű települése* Újhartyán, hiszen az M5-ös sztráda egyik legfontosabb térségi csomópontja található itt, a tengelyeket keresztező kelet-nyugati megyei összeköttetést biztosító úttal, a 4-es és az 5-ös számú főút irányába.

Újhartyán Pest megye délkeleti részén fekszik, természetföldrajzilag három kistáj találkozásánál. Ezek északon a Pesti hordalékkúp-síkság, keleten a Pilis-Alpári homokhát, délen és nyugaton pedig a Kiskunsági homokhát. Az itt található talajok (sok esetben öntés- láp- vagy váztalajok) egy jelentős része szántóföldi művelésre korlátozottan, vagy egyáltalán nem alkalmas. Ennek ellenére a térség erősen mezőgazdasági beállítottságú. Az ipari fejlesztések elkerülték. Majd az 1980-as évek közepén megépült az M5-ös autópálya térséget átszelő szakasza, és a település forgalmi helyzete egy csapásra felértékelődött, illetve az addigi lehetőségek is más kontextusba helyeződtek.

A rendszerváltást követően, amikor az önrendelkezés és a piacgazdaság addig még nem látott perspektívákat kínált a településnek, Újhartyán igazán élni kezdett. Az addig bevált utak helyett (mellett) elindult egy másikon. Nagyon céltudatosan, koncepciózusan és bátran teljes infrastruktúrát, ezzel összefüggésben helyi gazdaságot (a térségben egyedülálló ipari parkot), majd erre alapozottan is markáns települési arculatot fejlesztett. Észrevette a lehetőségeit és úgy élt velük, ahogy csak kevesen tudnak.

7.3. Újhartyán környezete

A település a központi régióban, azon belül Dabas vonzáskörzetében fekszik. A Dabasi járáshoz tizenegy település tartozik, amelyek mindösszesen szűk 50 ezer főnek adnak otthont, ezzel a térség nem tartozik a megye népesebb egységei közé.

A járásban a 16 ezer lakosú központ mellett még egy, fiatal város, Örkény található, a többi település községi jogállású. A járás térszerkezetét meghatározza a keleti felében elhaladó M5-ös autópálya, valamint a nyugati szegletében futó 5-ös számú főút, amelyek észak-dél irányban jól feltárják a térséget. A kelet-nyugati irányú kapcsolatok azonban nehézkesek, és ebben a forgalmi kapcsolatban kiemelkedő szerepe van a 405-ös számú főútnak, amely Újhartyánnál keresztezi a sztrádát. A terület északi részét Dabas uralja, de a szomszédos Újhartyán közlekedési gócpontként a központ legfontosabb bejáratát, kvázi előszobáját jelenti. A terület déli részén Örkény bír térszervező hatással.

A kistérség már a Budapesti Agglomeráción kívül, a délkeleti szektor peremterületi zónájában helyezkedik el, így helyzete némiképp kedvezőtlenebb, mint az agglomeráción belüli térségeké, jellege rurális. Ebből a *falusias térségből kiemelkedik Újhartyán*, amelyik sikeresen fejlesztett ipari parkkal, térségi foglalkoztató szerepkörrel, jelentős gazdasági erővel, kiugró jövedelmi viszonyokkal,

az átlagnál iskolázottabb népességgel, bővülő tercier funkciókkal, városiasodó arculattal bír.

Annak ellenére, hogy a település nem tagja az agglomerációnak, Budapest elérhetősége egészen jó, elsősorban a közúti közlekedés terén. Nem kétséges, hogy a község is érintett a szuburbanizáció által, hiszen a főváros vonzása ilyen elérhetőség mellett még jelentős. De Újhartyán elsősorban térszerkezeti típus, vonzáskörzettel, meglévő és továbbfejleszthető kisközponti funkciókkal.

A község területe 2243 hektár, ami a környéken nem számít különösebben nagyinak, országos viszonylatban is csak a középmezőny elején található. Meg kell azonban jegyezni, hogy egykoron a település hatalmas területtel bírt, amelyből 1945-ben létrejött két új község (Hernád és Újlengyel). Külterületi népessége nem számottevő, egyetlen külterületi tanya tartozik a településhez, három fő bejelentett lakcímmel rendelkező lakossal.

7.4. Népeség

A község lakosságszáma alapján a magyarországi kisvárosok alsó szegmensében helyezkedik el. A település népességmegtartó ereje erősödött, a kedvezőtlen fogyás megállt, stagnálás és enyhe gyarapodás jellemzi a lakosságszám alakulását.

A napjainkban közel 2800 lakossal bíró település helyén álló középkori falu a török kor alatt teljesen elpusztult. Újhartyán – mint ahogy a neve is sejteti – egy szervezett és sikeres újrateremtés eredménye. 1764-ben 30-40 család érkezett, és teremtette meg a községet.

A betelepítettek nagyobb része német és magyar volt, velük együtt szlovákok is érkeztek. Az egyre inkább „elnémetesedő” Újhartyán komoly fejlődésnek indult, amelynek következtében az 1870-es első népszámlálás alkalmával lakosságszáma már megközelítette a 900 főt. A *népességszám alakulásának hosszú távú trendjein* nagyrészt visszaköszönnek az országos folyamatok, mint például a 19. század végi népességrobbanás, az I. világháború elvesztett évtizede, vagy az 1980-as demográfiai csúcs.

A II. világháború súlyosan érintette a módos, zárt, nagyrészt német etnikumú települést. A polgárosultabb és gazdagabb falu révén Újhartyánban is relatíve sokan estek áldozatul a holocaustnak. De fontosabb tényező, hogy – a többnyire német nemzetiségű lakosság a háború végét követő kitelepítést ugyan még meg tudta akadályozni, de több mint százötven lakost hurcoltak el a mai Ukrajna területére, jóvátételi munkára.

A település az 1980-as census alkalmával érte el legnagyobb népességét, majd fogyásnak indult. Az 1970-es évek demográfiai nyeresége a következő évtizedben eltűnt, mivel az addig meglévő természetes szaporodás fogyásba, a vándorlási nyereség pedig elvándorlásba csapott át. A rendszerváltozást követő első évtizedben a népmozgalmi trend kedvező fordulatot vett, ugyanis a lakosságszám ismét növekedni kezdett. Ez egyértelműen a bevándorlásnak köszönhető, ugyanis az időszak jelentős migrációs nyeresége ellensúlyozni tudta az előregedés miatt erősödő természetes fogyást.

A *korösszetétel* mutatói szerint a rendszerváltás első évtizedében az öregedő településen jelentősen romlott a fiatal és az idős korosztály aránya, amíg a kilencvenes census idején még 116 öregkorú (60 év feletti) jutott 100 gyermekkorúra (0-14 év közötti), addig 2001-ben ez az arány 149, amit mindkét érintett korcsoport kedvezőtlen változása okozott. Alapvetően a község öregedési mutatói kicsit kedvezőtlenebbek a megye, vagy a kistérség átlagánál.

A 2001 óta eltelt időszakban azonban némileg javult a helyzet, ugyanis az elmúlt években mind a gyermekkorúak, mind az időskorúak számaránya némi fogyást követően stabilizálódott, jelenleg stagnál. A felnőttkorúak esetén azonban a jövőre nézve kedvezőtlen helyi sajátosság az 50 feletti korosztályok nagyobb aránya.

A *népesség iskolázottsági mutatói* igen jók, ami abból fakad, hogy Újhartyán a polgárosodottabb falvak közé tartozott, ahol a képzettségnek a tanulásnak nagyobb jelentősége volt. Főként a magasabb, a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezők tekintetében a község kiemelkedik környezetéből, felülmúlva a kistérség átlagát, de még Dabas vonatkozó mutatóit is.

7.5. Nemzetiségi és vallási összetétel

A 2001-es népszámlálás során a lakosság *több mint 41%-a, azaz 1153 fő* vallotta magát valamely *hazai kisebbséghez tartozónak*. A község múltjából adódóan a legnagyobb létszámú etnikum a *német*, a kisebbségi kötődést felvállaló helyiek szinte teljes egésze 1129 fő (40,8%) németnek vallotta magát. A többi kisebbség képviselte szinte elenyésző; 10 fő szlovák, 5 fő örmény, 2-2 fő román, ruszin, illetve lengyel, továbbá 1-1 fő cigány, szerb, illetve ukrán kötődésűnek tartotta magát. Újhartyánban a németek hoztak létre kisebbségi, nemzetiségi önkormányzatot.

A lakosság *vallási összetétele* megőrizte az egykori homogenitást, ugyanis 2001-ben az itt élők több mint 89%-a! (2465 fő) *római katolikusnak* vallotta magát. Ehhez képest szinte elenyésző arányban vannak jelen egyéb vallások hívei, mint például 91 fő *református* (3,3%), 11 fő *evangélikus* (0,4%) és pár fővel képviselteti magát a többi keresztény felekezet is. Igen alacsony a felekezethez nem tartozók 1,6% (44 fő), illetve a nem válaszolók 4,1% (112 fő) aránya is. Újhartyán lakossága egy tradicionálisan erős és homogén római katolikus közösség.

7.6. A város szociális helyzete és foglalkoztatottsága

Az egykori középkori falu török idők alatti pusztulása után betelepítés eredményeként jött létre új Hartyán, amely a földfoglalásból nagyon gyorsan *életképes és sikeres* település lett. A kezdetben több nemzetiségű falu az általános szokásokkal ellentétben a magyarosodás helyett elnémetesedett. A kezdeti nagy fluktuáció következtében fél évszázad alatt kialakult egy viszonylag homogén német etnikumú és kultúrájú, erősen katolikus vallású, zárt közösség, amely meghonosította és megtartotta a magával hozott fegyelmezett *munkakultúrát*, a gondos és sikeres *gazdálkodási* képességeket, az *optimista és sikerorientált mentalitást*, a tudás, a *tanulás* és a *szakma megbecsülését*, a *polgárosodás* gyökereit. És azt a nagyon fontos képességet, hogy ezeket az értékeket meg tudta őrizni, hiszen ezek emelték ki ezt a közösséget már a kezdetektől fogva a környező települések közül.

Minden korszakban módosabb, szebb, és céltudatosabb volt a falusi átlagnál, fejlődését nagyban az itt élők mentalitásának köszönheti.

Újhartyán munkaerő-piaci helyzete mindamellett, hogy a fővárost övező agglomerációs térség egyik legkedvezőtlenebb helyzetű szektorában fekszik, igen jó; mutatói alapján a kistérség egyik legjobb pozíciójú települése. A rendszerváltás első részében ugyan mind számban, mind pedig arányaiban csökkent a foglalkoztatás, de ez a szűkülés kisebb mértéke miatt relatíve a település megyei pozíciójának javulását eredményezte.

Az *ingázás* alakulását vizsgálva elmondható, hogy a település ugyan nem része a budapesti agglomerációnak, de az agglomerációs térség tagjaként munkaerő kibocsájtó, amellyel *jelentős helyben foglalkoztatást és számottevő munkaerővonzást* is magáénak tudhat, tehát a térszerkezeti sajátosságok mellett értelemszerűen szuburbán jegyeket is magán visel. A község munkaerő-megtartó és -vonzó képessége, a megyei átlagnál kedvezőbb és inkább a megyei városi átlagot közelíti.

A népszámlálás több mint egy évtizedes mutatói e tekintetben már jelentősen elavultak, abban értelemszerűen nem szerepelnek még az ipari park tömeges és jelentős térségi vetülettel rendelkező munkaerő-vonzása miatt megjelenő értékek.

Az egykori agrárfalu, amelyik jómódú gazdáiról volt híres, majd a szocializmus alatt megtapasztalta a gazdasági kiszolgáltatottságot, ma innovatív ipari parkjáról és szolgáltatásairól ismert. Fejlettsége minden tekintetben kiemelkedik környezetéből – esetenként még a városok vonatkozásában is. Ehhez kellett egy nagyjából húsz évvel ezelőtti elhatározás a kiszolgáltatottság minimalizálásáról, a „saját sors kézbe vételéről”.

A település rendszerváltás utáni története erről az elképzelésről, és egy nagyon tudatos, komplexen átgondolt, rendszerszemléletben megtervezett, kitartó, optimista és egy irány felé vivő fejlesztési munkáról szól, amely az egész település közös célja. Sokszor kimondatlanul, olykor pedig kimondva a saját sorsát sikeresen a kezébe vevő község két évtizede a városiasodásán is munkálkodik, és az eredmények tiszteletre méltóak.

Ezek leginkább a gazdaság terén mutatkoznak meg. Ebből a szempontból a község komoly központi funkciókkal rendelkezik. Amellett, hogy jelentős térségi foglalkoztatási szerepkör tölt be, ipari parkja szinte csak nemzetközi vállalatoknak ad helyet, sok esetben olyanoknak, amelyek élén járnak az innovációban, és az újfajta technológiákban. Ez is a tudatos koncepció eredménye, hiszen a célok között a magas hozzáadott értékű gazdasági tevékenységek meghonosítása is szerepel, valamint község az ipari park fejlesztés további ütemében Tudományos és Technológiai Park létrehozását tervezi! Fontos még ezzel kapcsolatban, hogy a településen megtelepedett külföldi vállalkozások közül van olyan, amelyik az európai bázisát építette ki Újhartyánon, míg másoknak inkább a regionális gyártóbázisa működik itt.

Az egészségügy és a közoktatás terén szintén kirajzolódnak a község határán túlnyúló funkcióterületek. Ezek részben az Egészségház szolgáltatásainak, részben a színvonalas és speciális óvodai és általános iskolai nevelésnek, valamint oktatásnak a térségi vonzásából fakadnak.

Nem utolsó sorban ki kell emelni a településen élő közösséget, akik elhatározták, hogy egy erős, független, szép és jól élhető településen (nevezzük városnak) akarnak élni, amire büszkéek lehetnek. Újhartyán város már évekkel ezelőtt megszületett a legfontosabb helyen, az ott élők közös tudatában és akaratában.

STEP-analízis	Jellemzők Újhartyán városára
Szocio-kulturális környezet	<p>Elhelyezkedés: Közép-magyarországi régió, Pest megye, Dabasi járás (é. sz. 47° 13' 04", k. h. 19° 23' 16"). Újhartyán a Kiskunság homokhátságának északi szélén fekszik. Területén a Duna–Tisza közti homokhátságra és a Pesti-síkságra jellemző adottságok váltakoznak. Terület: 22,43 km² Lakosság: 2753 fő az állandó lakosok száma, a város lakossága nemzetiségi szempontból homogénnek tekinthető. Identitás: az itt élő embere 1129 fő (40,8%)-a német nemzetiséghez, a nemzetiségi kultúrához tartozónak vallja magát. Vallás: a történelmi felekezet közül a legnagyobb a katolikusok aránya. A vallásukat aktívan gyakorlók aránya kb. 40%. Lakókörnyezet: családi házakat találunk Munkanélküliségi ráta: (Pest megye: 2016. IV. negyedév (KSH)): 2,4% Újhartyán: 2016. IV. negyedév (KSH)): 4,2% Szolgáltatások: kis üzletek, éttermek, cukrászda, egyéb szolgáltatások egész évben elérhetők (pl. fodrász, kozmetikus), de jellemző az üzletek és szórakozóhelyek hiánya, kevés az aktív szabadidős és kerékpáros sportprogram. Kulturális hagyományok: történetileg jelentős kulturális örökségre épülő hagyomány (Római Katolikus Templom – Úrnapi körmenet), német nemzetiségi kultúra, zenei – és tánc-hagyományok, gasztronómia, Falunap-Városnap, Hartyánfeszt, Civil szervezetek: széleskörű civil szerveződés van a városban. Sportegyesület, ifjúsági egyesület, kulturális és hagyományörző egyesületek, nyugdíjas klubok, tematikus és hobbi körök, felsőbb szerveződésű egyesületek helyi csoportjai</p>
Infra-strukturális, technológiai tényezők	<p>Villany, víz, csatorna, gáz: Mind a négy hálózat rendszerének teljes a kiépítettsége, de nincs közvéccé Településen belüli közúthálózat: rendezett, aszfaltburkolattal ellátott. Az önkormányzat az elmúlt években folyamatosan végezte az előirányzott burkolat felújításokat. A városias arculatú településközpont kialakítása során az érintett területen az utakat szegélyező nyitott vízelvezető árkok lefedésével út menti parkolósávok kerültek kialakításra. Tömegközlekedés (helyközi és távolsági): Helyközi és távolsági buszok A városlakókat zavaró tényezők, hiányok: az utak minősége megfelelő, - de nincs mindenhol járda - nincs közvéccé, - a településket összekötő kerékpárutak hiánya. Akadálymentesítés: a közintézmények akadálymentesítettek.</p>

	<p>Közbiztonság: a városban – az M5-ös autópályán áthaladó nagy tranzitforgalom ellenére – mind a közbiztonság, mind pedig a közlekedés biztonsága mentes a kirívó negatív eseményektől. A Dabasi Rendőrkapitányság égisze alatt a településen önkormányzati feladatellátás keretében őrző-védő funkciót ellátó szervezet működik. Kiepített a kamerarendszer, körzeti megbízott teljesít szolgálatot a városban.</p> <p>Nevelés-oktatási intézmények: német nemzetiségi óvoda, általános iskola, alapfokú művészeti iskola kihelyezett tagozata egyaránt megtalálható Újhartyánon. Az Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola, valamint a "Gyermekvár" Német Nemzetiségi Óvoda és Egységes Óvoda - Bölcsőde a német nemzetiségi önkormányzat fenntartásában működik.</p> <p>Rendezvényhelyszínek: Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei, amely négy intézményegységből áll. (Bagolyfészek Ifjúsági szálló és Kézműves Műhely, Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”, Faluközpont Pinceklub, Faluközpont Díszterem, Presszó foglalkoztató és klubhelyiség, iskola, óvoda</p> <p>Hivatali intézmények: Polgármesterei Hivatal, Körzeti megbízott, Faluvédők, Önkéntes Tűzoltók.</p> <p>Egészségügy: „Háziorvosi Ügyelet” Intézményfenntartó Önkormányzati Társulás, Gyermekorvosi ellátást szolgáló közös körzet, Társult Önkormányzatok „Együtt” Segítőszolgálat.</p> <p>Info-kommunikációs hálózatok: teljes körűen kiepítettek az egész városban</p> <p>Média, elektronikus sajtó: térségi televízió, kábel és internetes megjelenéssel, helyi újság, városi honlap (www.ujhartyan.hu)</p> <p>Idegenforgalom: nem releváns</p>
Gazdasági környezet-elemzés	<p>Az Önkormányzat működőképes, nincs adóssága.</p> <p>A település népességmegtartó ereje A lakónépesség száma lassan, de csökken.</p> <p>Munkahelyek: Az önkormányzati fenntartású intézmények és gazdasági társaságok alkalmazottai, az ipari parki cégek és a vállalkozói szféra foglalkoztatottjai.</p> <p>Betelepült vállalkozások: Jól prosperáló cégek vannak a város ipari parkjában: ezek teszik a várost térségi foglalkoztatási centrummá.</p> <p>Gazdasági fejlesztési terv: Újhartyán Város Önkormányzat tulajdonában lévő Ország Közepe Ipari Park fejlesztési terve</p> <p>Kereskedelmi szálláshelyek száma 4 szálloda, motel és panzió van Újhartyánon.</p> <p>Vendégéjszakák száma: (KSH adatok) Vendég (fő): 2393 (ebből külföldi: 50%) Vendégéjszakák (db): 6211 (ebből külföldi: 50%)</p>

	<p>Milyen könnyen lehet szobát (hotel/panzió) találni Interneten és utazási irodán keresztül könnyen lehet szállást találni.</p> <p>Környéken lévő nagyobb városok: Dabas</p>
Politikai környezet	<p>Az Önkormányzat működése több ciklus óta folyamatosan egy irányba fejlődő, kiszámítható.</p> <p>Az Önkormányzatnak van gazdaság- és oktatáspolitikája. Alkotott turisztikai koncepciót, aktualizálja közművelődési koncepcióját, még nincs Marketingkoncepciója (Városmárkázás).</p> <p>A város vezetése: kiemelt figyelmet szentel a kulturális és turisztikai programkínálat fontosságának, és megfelelő támogatást rendel ezen feladatokhoz.</p> <p>Újhartyán város testvérvárosa: Freiberg am Neckar - Németország</p> <p>„Barátsági szerződés” Tapfheim – Németország</p>

8. A város közművelődése

Újhartyán város egész évet átölelő változatos, sokrétű és színes kulturális élettel rendelkezik. A kulturális élet meghatározó szereplői Újhartyán Város Önkormányzata, a közművelődési szinterei, a közoktatási intézmények és a civil szféra szereplői (egyesületek, alapítványok, civil szervezetek).

A közművelődési élet centruma az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei, amely négy intézményegységet, telephelyet – Bagolyfészek Ifjúsági szálló és Kézműves Műhely, Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”, Faluközpont Pinceclub, Faluközpont Díszterem, Presszó foglalkoztató és klubhelyiség – foglal magába.

A kulturális események zöme ezekben az egységekben kerül megrendezésre.

A város kulturális intézmények terén nem rendelkezik színházzal, filmszínházzal, kiállító teremmel, így ezen funkciókat több helyen, a felsorolt telephelyeken külön-külön rendezik meg.

A közművelődésről megállapítható, hogy intézményi szinten erősen decentralizált.

A közoktatási intézmények is szerepet vállalnak a város kulturális életében. Hagyományos programjaik évről évre megrendezésre kerülnek, amelyek a közoktatási intézményekben és a Faluközpont dísztermében zajlanak.

A civil szféra szereplői aktív és rendszeres résztvevői a város közművelődési és kulturális életének. Szerteágazó és az egész évet behálózó kulturális kínálattal rendelkeznek. Tevékenységük lefedi a művelődés, művészet, sport, turisztika, szabadidős tevékenységek és hitelet területeit. Várhatóan szerepük tovább erősödik majd, különös tekintettel az ifjúságra vonatkozólag.

A közművelődési programokon, a kulturális eseményeken résztvevők köre állandó, az események többségén ugyanaz a vendégkör vesz részt. Budapest elszívó ereje érezteti hatását, különös tekintettel az ifjúságra vonatkozólag. Újhartyán kulturális életében felhasználóként és résztvevőként is jelen vannak a kistérségben élő lakosok.

9. Intézménytörténet

2017-ben Újhartyán Város Önkormányzata összevonta az addig különálló közművelődési szintereket és Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei néven létrehozott egy intézményt, amely magába foglalja a már működő – Bagolyfészek Ifjúsági szálló és Kézműves Műhely, Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”, Faluközpont Pinceclub, Faluközpont Díszterem telephelyeket, valamint a megvalósulás előtt álló Presszó foglalkoztató és klubhelyiséget is. Az összevont intézmény az eredeti állapotnak megfelelően több egységből áll, a vezetésére pályázatot írtak ki.

A személyi állomány tekintetében 2 fő művelődésszervező munkatárs dolgozott. A munkájukat a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási Támogatási Programja által

finanszírozott Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretében foglalkoztatott közösségi munkások segítették.

A mintaprogramként szolgáló első Kulturális Közfoglalkoztatási Program 2013. november 1-jén indult, a második 2014. szeptember 1-jétől és fél-fél évig tartott az Emmi kultúráért felelős államtitkárságának háttérintézménye, az NMI kezdeményezésére. A program harmadik üteme 2016. február 29-ig biztosított átmeneti foglalkoztatást a kultúra és művelődés területén. A negyedik Kulturális Közfoglalkoztatási Program 2017. február 28-ig tartott. Hat kulturális háttérintézmény - Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet, Magyar Nemzeti Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Nemzeti Művelődési Intézet (NMI), Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Teátrum Közhasznú Nonprofit Kft. - együttműködésével valósult meg.

2017. május 1-től az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményeiben új helyzet állt elő:

- átalakított szervezeti struktúrában és új vezetéssel működik tovább,

Adatok

Az 1997. évi CXL. tv. 91/A§ (1) bekezdése alapján Újhartyán Város Önkormányzata közös szervezetben látja el a muzeális intézményekkel, a nyilvános könyvtári ellátás biztosításával, és a közművelődés támogatásával összefüggő feladatait.

Az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei mint összevont, többcélú kulturális intézményi szervezet, több egymástól különálló területen működik az alábbiak szerint:

1. Költségvetési szerv neve	Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei
2. Költségvetési szerv rövid neve:	Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei
3. Székhelye:	2367 Újhartyán, Újsor u. 3.
4. Szervezeti egységeinek elnevezése és címe	
telephely megnevezése	telephely címe
Faluközpont Díszterem	2367 Újhartyán, Hősök tere 4.
Faluközpont Pinceklub	2367 Újhartyán, Hősök tere 4.
Bagolyfészek Ifjúsági szálló és Kézműves Műhely, Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”	2367 Újhartyán, Újsor u. 3.
Presszó foglalkoztató és klubhelyiség	2367 Újhartyán, Fő u. 31.

9.1. Faluközpont Díszterem

A város képviselőtestülete a 4/2011. (III.24.) számú, „A közművelődésről” című rendeletében szabályozta az önkormányzat kulturális feladatellátásának kereteit.

Az önkormányzat hangsúlyos feladatainak tekintette a gyermekek és fiatalok művelődési, művészeti, közösségi és érdekérvényesítési kezdeményezéseinek segítését, a hivatásos és amatőr alkotóközösségek lehetőségeinek bővítését – különös tekintettel a művészeti műhelyek tevékenységére, a helyi alkotók szakmai

támogatására, a helyi művészeti értékek feltárására és közismertté tételére, valamint a civil szervezetek közösségi életének, a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, érdekérvényesítésének segítését. Ezen feladatok ellátása érdekében az önkormányzat fenntartóként két közösségi színteret (Faluközpont Díszterem, Faluközpont Pinceklub) működtetett.

Újhartyánban a kulturális élet egyik nagyon fontos helyszíne, a település valóban *multifunkcionális létesítménye a Faluközpont*. Elődje ebben a szerepkörben a *Művelődési Ház és Móricz Zsigmond Klubkönyvtár* volt, amelynek épülete a 2000-es évek elejére erősen leromlott állapotba került. Újhartyán község Önkormányzata 2003 és 2006 között a Művelődési Házát és Móricz Zsigmond Klubkönyvtárát két helyi vállalkozóval közösen felújította, átfogó rekonstrukciót hajtva végre. A felújítás után az önkormányzat a felújítást végző Faluközpont Kft-vel Üzemeltetői szerződést kötött.

A felújítási időszakban a könyvtári működés is szünetelt.

A megújított Faluközpont épületében 2012-től áll rendelkezésre *önálló könyvtári helyiség*. 2013. január 1-től az önkormányzat megállapodást kötött a Pest Megyei Könyvtárral, amely vállalta, hogy könyvtári, információs és közösségi hely elnevezésű könyvtári szolgáltató helyet működtet. A megállapodás a "Megyei könyvtár települési és közművelődési célú kiegészítő támogatása" előirányzat terhére és saját erőforrásaiból biztosította.

A Faluközpont tehát az üzemeltetői szerződés alapján látja el a település közművelődési színtérének szerepét. A szerződés alapján *Újhartyán Önkormányzata közművelődési tevékenység céljából működtetésre bérbe adja határozott időre*, a cél az ingatlan folyamatos üzemeltetése közművelődési tevékenység céljára, valamint fejlesztése. Az üzemeltető köteles a településen eddig kialakult hagyományoknak megfelelően – előre egyeztetett időpontok alapján – önkormányzati rendezvényeknek, egyesületeknek a művelődési házat térítésmentesen biztosítani az alábbiak szerint:

- Nyugdíjas klub rendezvényei (13 alkalommal, nevezetesen: minden hónapban egy nap találkozó, egy alkalom batyus bál)
- Az önkormányzat rendezvényeire (négy alkalom, nevezetesen: március 15. ünnepség, falugyűlés, október 23. ünnepség, karácsonyi ünnepség)
- Falunapra (évente egy alkalom) időpontja: minden év első júniusi hétvégéje
- Iskolai rendezvények (három alkalom, nevezetesen: farsang, ballagás, tartása)
- Óvoda rendezvényei (három alkalom, nevezetesen: farsang, ballagás, karácsony)
- Polgárőrség (egy alkalom, nevezetesen: ünnepélyes éves beszámoló tartása)
- Tánccsoport (heti egy alkalom próba lehetőség biztosítása)
- Német Nemzetiségi Önkormányzat (15 alkalommal, nevezetesen: Minden hónapban egy nap zenekari próba, egy alkalom hagyományőrző délután, két alkalom zenekari találkozó)

Újhartyán község Önkormányzata és a Faluközpont Kft. 2011-ben kötött megállapodása szerint a Faluközpontot – Újhartyán község Művelődési Házát – további helyiséggel gyarapította, amelyet Faluközpont Pinceklub néven ismer a lakosság.

A gyakorlat azt mutatja, hogy ez a rendszer komoly egyeztetések árán tud csak működni. Az épületrész bérlőjének természetesen nem érdeke, hogy a szerződésben

rögzített rendezvények megvalósuljanak, hiszen azok az ő közüzemi költségeit terhelik.

9.2. Pinceklub, Könyvtári Információs és Közösségi Hely

Az önkormányzat által fenntartott épületrészben kap helyet a könyvtár, ahol irodalmi és helytörténeti esteket, képzőművészeti kiállításokat és civil rendezvényeket tartanak.

Funkciójának megfelelően tud működni ez a kulturális szintér.

A könyvtár ellátja az 1997. évi CLX. törvényben foglalt, a nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatos alapfeladatokat. Mindenki számára biztosítja az információhoz való hozzáférést a kultúra, az irodalom, a mindennapi élet összes területén. Őrzi és ápolja a könyv-, könyvtárkultúrához kapcsolódó értékeket. A könyvtár szolgáltatásai kialakításával arra törekszik, hogy a város és a térség lakói szabadon, korlátozás nélkül hozzájussanak az információkhoz.

Feltárja, gyűjti az elektronikus és nyomtatott helytörténeti anyagokat, amelyek a múltunk megismeréséhez, értékeink továbbéléséhez szükségesek.

A hagyományos könyvtári funkciók javítását új dokumentumok (hagyományos és elektronikus) beszerzésével és számítógépes feldolgozásukkal éri el.

A könyvtárban a helyben megtalálható tájékoztatási eszközökön kívül más információszolgáltatók adatbázisai és az Internet adta lehetőségek is igénybe vehetők.

A könyvtárközi kölcsönzés színvonalának javulása azt eredményezi, hogy a dokumentumok hozzáférése szinte teljes körűvé vált a használók számára. Foglalkozásokat szervez iskolai, óvodai és egyéb csoportok részére.

Hozzájárul a mindennapi tanuláshoz.

Folytatja és erősíti közösségteremtő szerepét, különös tekintettel a helyi alkotókra és lokálpatriótákra.

Szervezett programjai a kulturális évfordulókhoz (Helytörténeti és Irodalmi Társaskör), helyi értékekhez (helytörténeti előadások) kötődnek, de helyet kapnak a könyvbemutatók, író-olvasó találkozók, irodalmi estek, ismeretterjesztő előadások (történelmi, néprajzi, szakrális, hagyományőrző, stb.) is.

Teret biztosít különböző csoportok és egyesületek találkozóinak.

Segítséget nyújt a városi rendezvényeken, önkormányzati kiadványok elkészítésében.

Probléma az akadálymentesítés hiánya, illetve az esti rendezvényeknél zavaró a közvetlen fölötté elhelyezkedő italbolt működésének a zaja.

9.3. Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”

Újhartyán kulturális hagyományainak, örökségének megőrzésben és ápolásában igen jelentős szerepet játszik a tájház. A község még a tanácsi rendszer idejében vásárolta meg a település legrégebb házát. Két szándék vezérelte: létrehozzon egy falumúzeumot, illetve megvédje az épített örökség ezen elemét.

Ez az épület sokáig adott helyet a község éppen helyhiánnyal küszködő intézményeinek, így több évig működött ott a zeneiskola kihelyezett tagozata, a felújításra szoruló egészségügyi központ, civil közösségek klubhelyisége, vagy éppen a körzeti megbízott irodája.

A 2010-es választások nyomán mandátumot szerzett képviselőtestület és a német nemzetiségi önkormányzat döntött arról, hogy az eredetileg tervezett funkció megvalósítása érdekében immár konkrét lépésekre van szükség.

Az újhartyáni Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”-at Újhartyán község Önkormányzata 2011 szeptemberében a Kulturális Örökség napjai keretében nyitotta meg.

Elsőként egy, az 1930-as éveknek megfelelő szobát – „tisztá szoba”, svábul: „fajrede szoba” - és egy konyhát sikerült berendezni. A régi sváb parasztház első szobája átalakításra, továbbá az épület kamra, spejz és pince része berendezésre, megnyitásra várt.

A település fontosabb rendezvényeinek napján - Sváb Napok, Falunap, Hartyánfeszt, Szüreti mulatságok - állt a lakosság, a látogatók rendelkezésére.

2014-ben az önkormányzat a városban működő német nemzetiségi önkormányzat felügyelete alá helyezte a Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”-at.

A nemzetiségi önkormányzat még az évben pályázott az épület és az alatta lévő pince felújítására.

A LEADER térségek közötti együttműködés programjában, Ceglédbercel német nemzetiségi önkormányzatával megvalósuló közös projektben, az **általános cél** az volt, hogy a hazai németiség igazi arculatát, történelmi, kulturális és gazdasági szerepét meg lehessen mutatni. A felújított tájház az újhartyáni német nemzetiségű lakosság szellemi-kulturális központja, a településeken élő németek és magyarok találkozó helye lett.

Távlati célként jelölték meg, egy a Helytörténeti gyűjtemény „Tájház” programjaira épülő, német nemzetiségi néprajzi túraútvonal kialakítását.

A megvalósult építési beruházás méltó körülményeket biztosít a helyi német kultúrcsoportok (kórusok, zenekarok, táncsoportok, klubok stb.) működéséhez, valamint ösztönzőleg hat az újabb közösségek alakulására.

A német nemzetiséggel kapcsolatos, kultúrát ápoló civil szervezetek munkájának folytatásához egy megfelelő helyszín került kialakításra, valamint a Helytörténeti gyűjtemény „Tájház” életébe nagyobb mértékben lehet bevonni a helyi, gyermek és felnőtt lakosságot.

Újhartyánon, a Sváb Fiatalok Baráti Köre már birtokába is vette a Helytörténeti gyűjtemény „Tájház” alatt lévő pincét. Annak kialakításában, berendezésében aktív szerepet vállaltak.

Újhartyánon a felújított Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”-zal közös ingatlanon található a (szintén Leader támogatással megvalósult) „Bagolyfészek” Ifjúsági szállás és kézműves műhely. Így a két beruházás funkciójában még teljesebbé teszi a kitűzött célok megvalósulását.

Az autentikus környezetben a népismereti órák mellett lehetővé vált táborok szervezése is.

A térségek közötti együttműködés keretében létrejött fejlesztés segíti a térségi német lakosságot anyanyelvének, kultúrájának, hagyományainak megőrzésében, ápolásában, fellendítésében, azonosságtudatának helyreállításában és elmélyítésében, nemzetiségi jogainak eredményes kibontakoztatásában.

A nemzetiségi önkormányzat elsősorban a települései önkormányzat által biztosított források segítségével üzemelteti a tájházat.

A tájházról, a benne meghirdetett programokról folyamatosan lehet tájékozódni a fejlesztés keretében elkészült weboldalon. (<http://svabtajhazak.hu/>)

9.4. Bagolyfészek, ifjúsági szállás és kézműves ház, (Helytörténeti gyűjtemény „Tájház” és pince)

A két épület egy udvarban található. A Bagolyfészket a települési önkormányzat építette, míg a Helytörténeti gyűjtemény „Tájház”-at a német nemzetiségi, valamint a települési önkormányzat újította fel. A két beruházás során megvalósult terv egy fiatal hartyáni építészmérnöknek, Turi Attila Ybl-díjas magyar építész tanítványának, Heli Juditnak a diplomamunkája volt. A beruházás során helyi alkotók, mesterek munkái találtak otthonra az intézményben. Surman Edit keramikus révén régi horgolások díszítik a falat agyagba öntve, helyi mesterek munkája a kemence, a régi lóca, asztal új kontösben találja meg funkcióját.

Az intézményben folyó munka:

- A helyi hagyományőrző programoknak adnak teret. Erősödik a közösség összetartó ereje, identitása, hagyományt alakítanak és adnak tovább.
- A civil szervezeteket is bevonják a működésbe. A helyi tudás átadásának helyszínei, ahol bemutatják a helyi tárgyi szellemi értékeket, interaktív módon, közel viszik a látogatóhoz. (iskolai népismeret órák nyugdíjas pedagógusok bevonásával)
- Népi kézműves szakkörök, népi ételek – főzőiskola szervezése felnőtteknek, gyermekeknek. (pl.: kosárfonás, sustya, horgolás, varrás, hímzés)
- Kézműves táborok, felnőtteknek és gyerekeknek tanfolyamok.
- A népi mesterségek a XXI. század mindennapi életében is funkcionális szerepet játszanak. Általuk lehet megteremteni az autentikus kortárs népművészeti tárgyak, valamint a helyi identitást erősítő viseletkultúra divatját.
- Munkájuk révén fejlődik a helyi adottságokon alapuló értékmegőrző turizmus, a turisztikai programcsomagok és élményláncok kialakításával, valamint ezzel párhuzamosan a turisztikai szálláshely-, közösségi fogadóhely-kínálat is bővül.

10. Az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei szervezeti struktúrája

Az intézmény szervezeti struktúrája – figyelembe véve az intézmény komplex feladatmegvalósításával járó elvárásokat, a hatékony és átjárható munkaszervezés igényét, valamint a kollégák képességeit, végzettségeit és affinitását – az alábbi látható táblázatban látszik.

Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei Igazgató (magasabb vezető) (1 fő) (közművelődési szakember)		
KÖZGYŰJTEMÉNYI FUNKCIÓ		KÖZMŰVELŐDÉSI FUNKCIÓ
KÖNYVTÁRI EGYSÉG közművelődési szakember (1 fő) 2 fő kulturális közfoglalkoztatott	MUZEÁLIS EGYSÉG	KULTURÁLIS KÖZPONT EGYSÉG (2 fő) szakmai vezető a közművelődési szakember (igazgató) (1 fő) közművelődési szakember (1 fő) 1 fő kulturális közfoglalkoztatott
1 fő technikai dolgozó		1 fő technikai dolgozó
Karbantartási és egyéb állagmegóvási feladatokat az önkormányzat alkalmazottjai látják el.		

11. Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei Küldetésnyilatkozata

„Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei célja, hogy szakmai munkájával hozzájáruljon Újhartyán város sikeressé válásához.

Valósuljon meg az intergenerációs és interkulturális párbeszéd.

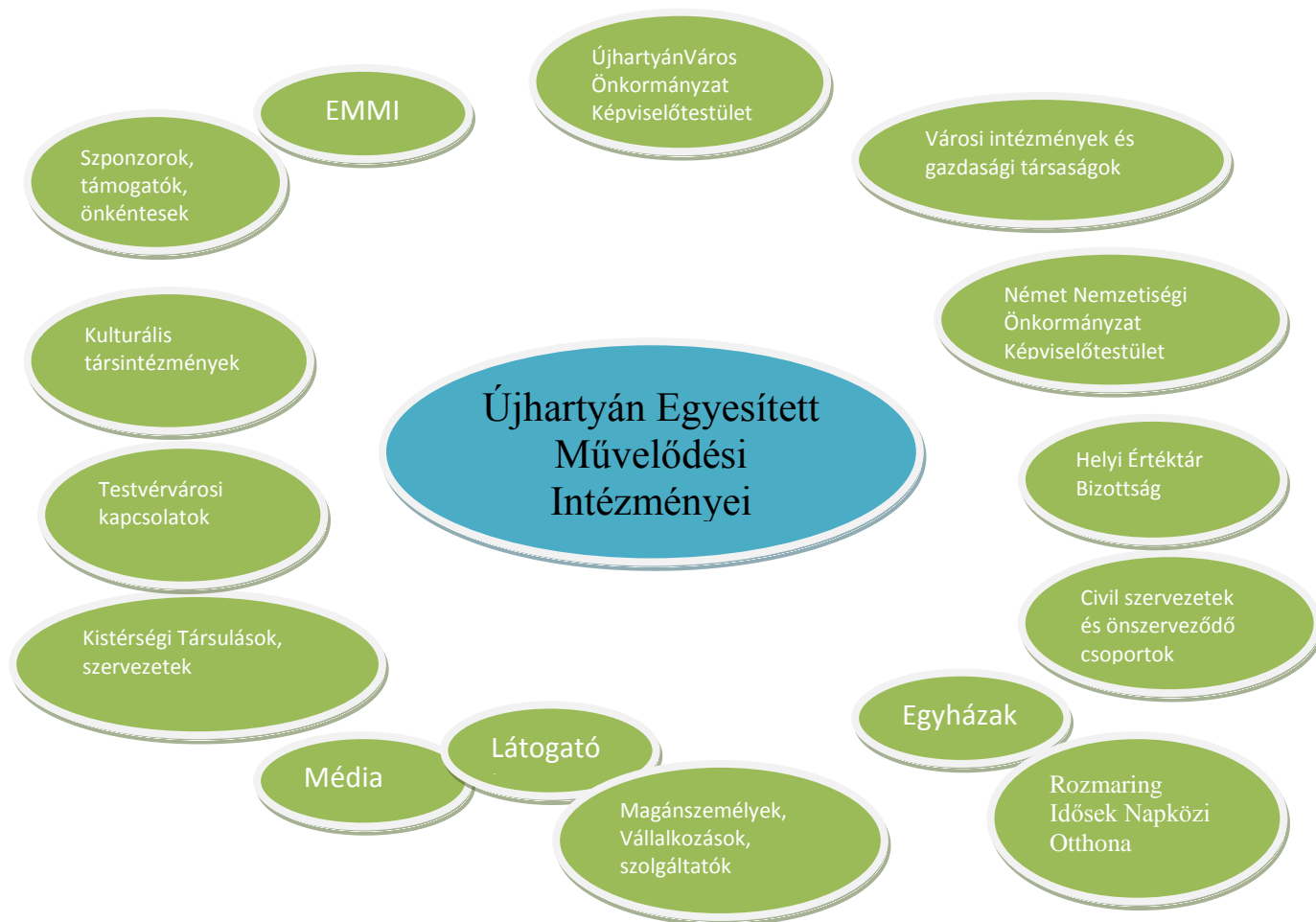
A közös cselekvés erősítse a közösségeket.

A többcélú intézmény *közgyűjteményi* feladata a könyvtári állomány és muzeális gyűjtemény gyarapítása, feltárása, megőrzése, védelme, valamint könyvtári szolgáltatások nyújtása. Az intézményben folyó helytörténeti kutatások célja a tudományos munkák létrehozása mellett azok terjesztése, ezáltal a városi lokálpatriotizmus erősítése.

A szerteágazó partnerség alapján működő intézmény *közművelődési* feladata, hogy a kultúra iránti igény felkeltése, valamint a hagyományos kulturális értékek gondozása, terjesztése, és a kulturális értékteremtésben való részvétel biztosítása során megfeleljen a helyi polgárok, önszerveződő csoportok, és a városba érkező látogatók változatos igényeinek.

12.A kulturális feladatellátás partneri hálózata Újhartyánon

A kultúráért felelős városi intézmény szemszögéből nézett partneri háló az alábbiak szerint modellezhető.

Az ábrán látható kapcsolati hálóban résztvevő partnerek kooperációjának *minősége* adja az intézmény szakmai munkájának fő eredményeit.

12.1. EMMI

Az intézmény munkájának szakmai felügyeletét az Emberi Erőforrások Minisztériuma látja el.

12.2. Újhartyán Város Önkormányzat és Képviselő-testülete

Az intézmény alapítója, fenntartója és irányító szerve. Az intézmény szervezeti struktúrája, teljes működése, az éves programtervek és költségvetés összeállítása az Önkormányzattal való közös gondolkodás és kompromisszumos együttműködés eredménye.

Kulturális Bizottság

A testületen belül működő kulturális bizottság pályázatok segítségével támogatja a civil közösségek rendezvényeit.

12.3. Újhartyán Német Nemzetiségi Önkormányzat és Képviselő-testülete

Az 1998-as választásokat követően alakult meg először. Az elnökből, helyettesből és képviselőkből álló négytagú önkormányzat legfontosabb feladatának a német hagyományok ápolását és megőrzését, a német kulturális értékek támogatását tartja. Erőfeszítéseik sikerét jelzi, hogy mára az Újhartyáni Német Nemzetiségi Önkormányzat is *tagja* a több mint ötven önkormányzatot magába foglaló *Észak-Magyarországi Német Önkormányzatok Szövetségének*. Az általuk támogatott hagyományőrző kulturális csoportok (pl.: a Herczel Táncsoport, a Nyugdíjas Klub Énekkara, a Községi Fúvószenekar stb.) belföldi és külföldi szerepléseik, kapcsolataik révén számtalan alkalommal öregbítették Újhartyán jó hírnevét, és alapvető építőkövei a helyi kulturális életnek, rendezvényeknek.

Ezek az események nagyrészt kötődnek a sváb kultúrához, így az önkormányzat közvetetten és közvetlenül is a *helyi kulturális élet egyik legfontosabb motorja*.

A német kulturális értékek és hagyományok újjászületése, megőrzése, tovább adása a cél.

A Képviselő-testület feladatai:

- a nemzetiségek érdekeinek védelme és képviselete,
- a nemzetiségi lakosság tájékoztatása az őket érintőügyekről,
- hivatalos ügyeik intézésének segítése,
- pályázatok benyújtásának kezdeményezése,
- kulturális és sportrendezvények szervezése.
- Intézmény fenntartás és üzemeltetés
- közfoglalkoztatás
- gyermekétkeztetés ellátása

12.4. Helyi Értéktár Bizottság

Tagjai között a város kulturális életének a szereplői, művelődésszervezők, könyvtárosok, keramikus és kommunikációs szakember is van. Munkájuk révén folyamatosan bővül a helyi értékek száma. Ezek közül egy Novi Donbaszból, Ukrajnából hazatért túlélő pufajkája, egy kézzel írott német-magyar egyházi énekeskönyv 1865-ből, valamint az úrnapi körmenet, ahol virágot szórnak és zenekar kíséri a híveket, bekerült a megyei értéktárba is.

12.5. Városi intézmények és gazdasági társaságok

12.5.1. Polgármesteri Hivatal:

teljes körű gazdálkodási feladatok ellátása; pályázatok, projekt-lebonyolítások; városi protokolláris rendezvények és testvérvárosi kapcsolatok.

12.5.2. Nevelési-oktatási intézmények:

a programok kiemelkedő célcsoportjai és sok esetben résztvevői az intézményekben tanulók, dolgozók.
(Pl. nemzeti ünnepek műsora, hangversenyek, hagyományörző programok) Nagy létszámú rendezvények helyszíne az iskola aulája.

Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola

1781 óta van iskola, folyik oktatás-nevelés a településen. Az iskola nem pusztán a település alapfokú oktatási intézménye, hanem etnikai azonosságának, történelmi hagyományainak fontos ápolója, hordozója is. A nemzetiségi iskola célja, hogy a fiatalok folytatassák, újítsák meg a hagyományt, építsék tovább a közösség kultúráját, gyarapítsák a német–magyar közös örökséget. A gyerekek heti egy órában **népismeret tantárgy** alatt ismerkednek a település múltjával. A népismeret mellett **nemzetiségi táncot** is tanulnak az osztályok.

Projekt munkákat végeznek, amelyek megvalósításában a szülők és nagyszülők is kapnak szerepet. **Hagyományörző programjaik** szinte az egész települést megmozgatják. Egy-egy svábnapon több százan is részt vesznek, amelyek témáját tematikusan állítják össze évről-évre. A régi hartyáni élet ünnepeit, évszakhoz kötődő szokásait elevenítik fel. (pl.: Tuskóhúzás, lakodalom, búcsú farsangi szokások)

Német Nemzetiségi Óvoda -Bölcsőde „Gyermekvár”

Az óvoda a 2005/2006. nevelési évben kezdte meg az óvodai nevelési program szerinti német nemzetiségi nevelést. Kiemelten fontosnak tartják a nyelvhez tartozó kultúra, szokások és hagyományok, a népi kultúrkincs ápolását. **Hagyományörző hetet** tartanak, a gyerekek **néptáncolnak**, rendszeresen látogatják a tájházat és részt vesznek a programjain. Az óvodai kézműves foglalkozásokon természetes anyagok felhasználásával formázzák a múltat, amely az esetükben lehet éppen egy csuhébaba, vagy akár egy fakanál báb.

Az alapfokú nevelési és oktatási intézmények a törvényben foglalt feladataik mellett az érték közvetítés, a kultúra iránti fogékonyság növelése terén is fontos szerepet töltenek be. Többnyire szabadidőben történő, önkéntes részvételen alapuló tevékenységek alkotják az ifjúsági közművelődés gerincét. Azonban bármilyen ifjúsági közművelődési törekvés csak a fiatalok aktív bevonásával, igényeik, elvárásaik figyelembe vételével válhat sikeressé.

Az ifjúsági közművelődés célja, hogy a kultúra közösség-, érték-, és szemléletformáló hatásán keresztül hozzájáruljon egy testben és lélekben egészséges, értékek között választani tudó, saját és mások értékeit megbecsülő és tiszteletben tartó, saját alkotóerejét kiaknázni képes fiatal nemzedék megszületéséhez.

Ehhez rendkívül fontos a fiatalok közvetlen, az ifjúság saját nyelvén történő megszólítása, igazodva korunk technikai vívmányaihoz (facebook, youtube, twitter, flickr, linkedin, pinterest... stb.).

Az iskolai oktatás keretein belül kiemelt cél a helyi tudás, a helytörténet ismerete (pl.: Svábnap, Sváb témahét).

Az iskolában tagintézményeként működő művészeti iskolában különböző (klasszikus- és elektroakusztikus zene, képző- és iparművészet) képzések zajlanak. A tanulóknak, művésztanároknak és a növendékeknek a városi rendezvényeken minél szélesebb körben kell szereplési lehetőséget biztosítani, hogy ezáltal népszerűsíthessék a zenetanulást, az alkotás fontosságát.

12.5.3. Rozmaring Idősek Napközi Otthona

Az önkormányzat működteti az idősek napközi otthonát, ahol rendszeresen megfordulnak a fiatalok, ünnepeken köszöntik az időseket, az aktív nyugdíjas korúak felolvasásokat tartanak. Így megtapasztalják, hogy a közösségi keretek között átélt élmények nagyobb örömet okoznak.

12.5.4. Ország Közepe Ipari Park Kft.

2013. 01.01-től a vízi közművekről szóló törvény változása miatt az ivóvíz-és csatornahálózat üzemeltetése kikerült a Kft tevékenységei közül. Jelenleg Újhartyán Város Önkormányzatával kötött Kezelői megállapodás alapján a település üzemeltetési feladatait látja el, az Önkormányzat tulajdonában lévő létesítmények, közterületek, parkok, utak, csapadékvíz elvezetőárkok, óvoda, iskola kezelését, karbantartási, felújítási munkáit végzi.

Az intézmény karbantartói, takarítói, udvarosi feladatait látják el állandó jelleggel, és az egyes rendezvényekhez nyújtanak segítséget a szállítás, berendezés, előkészítés során.

12.5.5. Magtelevízió Kft.: napi kapcsolattartás.

Mint a helyi média képviselőinek, elengedhetetlen a munkájuk a szakmai programok online és offline terjesztésében. Ugyanakkor szívesen részt vesznek a programok tervezési fázisaiban is ötleteikkel, javaslataikkal.

12.5.6. Konyha

a protokoll és egyéb rendezvények fogadásai kapcsán működünk együtt.

12.5.7. Civil szervezetek és önszerveződő csoportok

A civil szervezeteknek sajátos helyük van egy helyi társadalom azonosságtudatának formálásában, a társadalmi összetartozás erősítésében, a helyi közösségek önállóságának kialakításában.

Az Újhartyánon működő civil szervezetek, öntevékeny csoportok aktívan kapcsolódnak be a város kulturális életébe, önálló rendezvények, fesztiválok szervezésével, nemzeti ünnepek, megemlékezések tartásával.

A jelenlegi kultúrpolitika a kulturális feladatellátást alapvetően a sokszínű, strukturált közművelődési *intézmények* keretein belül szorgalmazza, természetesen partnerségben a civil kezdeményezésekkel – ez Újhartyánra is érvényes.

Az alábbi civil szervezetek a szakmai munkánk terén kiemelkedően fontosak, hiszen velük közösen gondolkodva kell megtervezni a város kulturális életét, és megvalósítani a programokat.

Helyi civil szerveződések

- Lila Akác Nyugdíjas Klub ének- és táncsoportja
- Lila Akác Nyugdíjas Klub
- Március 15. Vadásztársaság
- Irodalmi és Helytörténeti Társaskör
- Mag Klub
- CEÚ Civilekért Egyesület Újhartyán
- Újhartyán Városi Sportegyesület
- Nagycsaládosok Újhartyáni Egyesülete
- Újhartyáni Fúvószenekar
- Presso Band zenekar
- Sváb Parti zenekar
- HERCEL Sváb Hagyományőrző Egyesület
- Faluházi baglyok” nótakör
- Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola alapítványa, SZMK,
- Gyermekvár Német Nemzetiségi Óvoda és egységes óvoda-bölcsőde alapítványa SZMK,
- Sváb Kemencések Baráti Köre
- Sváb Fiatalok Baráti Köre
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Horka íjásza
- Motoros klub
- Katolikus Ifjúsági Közösség
- Egy csepp Öröklét Közalapítvány Újhartyán
- Újhartyán Hagyományőrzése a jövőért Alapítvány

12.5.8. Egyházközségek

A történelmi egyházak művelődési tevékenysége a magyar közművelődés szerves része.

A Újhartyán életében mindig meghatározó szerepet játszó katolikus egyház múltja, és az itt élő emberek valláshoz való viszonya hosszú időkre nyúlik vissza. Az egyház ezáltal aktív részese a város közművelődésének, kulturális, szellemi életének. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten támogatja az egyház ilyen irányú tevékenységét, elismerve, hogy az elengedhetetlen erkölcsi, lelki alap az erre nyitott, XXI. századi ember számára.

A templomban kulturális rendezvényeknek is otthont adnak. (karácsonyi komolyzenei koncert, kórustalálkozó, adventi gyertyagyújtás) Közművelődés területén betöltött szerepe mellett karitatív szervezeteivel, önszerveződő csoportjaival pótolhatatlan részt vállal a szociális ellátásban is.

Természetesen figyelembe kell venni, hogy a kulturális törvény 3.§ értelmében intézmény „*nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.*”

Újhartyán lakosságának meghatározó többségét a *római katolikus vallás* hívei alkotják, a népességből arányuk 89,1%. A katolikusok vallásukat a Szent Borbála vértanúról elnevezett plébániatemplomban 1776-tól gyakorolhatják. Az újhartyáni egyházközség és plébánia a Váci egyházmegye része, ezen belül a Szolnoki főesperességhez, illetve a dabasi esperesi kerülethez tartozik. Plébánosa Orosz János, aki 1986 óta tölti be e tisztséget. Miséket hétköznapi nyáron 18 órakor, télen 17 órakor, vasárnap pedig 10 óra, 17 óra, illetve 18 órakor tartanak.

Jelenlegi templomát Grassalkovich herceg építtette 1776-ban barokk stílusban, majd özvegye, Klobusiczky Teréz grófnő 1779-ben plébániát alapított az addig Sárihoz tartozó Újhartyánban. Maga a plébánia épülete 1795. körül épült, melyet először a templommal együtt renoválták 1901-ben. A templomot kívülről 1960-ban, belülről pedig 1964-ben újították fel, legutóbbi renoválása 1966-ban történt meg. A belső teret szép faragású mellékoltárok és festett architektúra díszítik.

A barokk templom műemlék jellegű, Historia Domusa 1779-ben kezdődik. Canonica Visitatioja 1841-ben készült, amelyet a plébániai levéltár is őriz. A plébániának a XVIII. századból eredő könyvtára van. Az egyházközség elemi iskolát tartott fenn, amelyben a tanerők száma 1943-ban négy fő volt. 1922-ig filiája volt Kakucs, 1949-ig Hernád, 1959-ig pedig Újlengyel. A katolikus templom és a mellette álló plébánia század eleji hangulatot idéz a település központjában.

A város egyik legnagyobb ünnepe az Úrnapja volt. Ezen a napon a hívek virágszőnyeget készítettek a településen, a körmenet útvonalán. Az útvonalat virágszirmokból álló szőnyeggel borították és borítják be még ma is. A kiskápolnák és virágszőnyeg elkészítése meghatározott rend szerint, a különböző feladatok felosztásával zajlik.

Az egyházi körmeneteket zenekar kíséri még ma is.

12.5.9. Kiemelt magánszemélyek, vállalkozások

Hartyáni Városfejlesztési Kft., amelyben a települési önkormányzat is rendelkezik tulajdonrészszel.

A kulturális költségvetési keretek csökkenése miatt alternatív bevételi forrásokat kell találnia az állami támogatás kiegészítésére.

Mindemellett az adománygyűjtés és a szponzorálás nem csak pénzügyi okokból fontos, hanem a társadalmi elismertség, elfogadottság megteremtése, beágyazódása miatt is.

A területen működő intézményeknek és szervezeteknek ki kell alakítaniuk azt a képességüket, amellyel a kultúrát nem csupán konvencionális módon tudják láttatni, hanem nagyobb kreativitással, produktivitással, a változásokra is rugalmasan reagáló szemlélettel olyan termékként, amelybe megéri „befektetni”.

Magán és jogi személyek adománya, mecenatúra:

Az elkövetkezendő évek feladata, hogy a meglévő mecénási kör bővüljön, s mindeközben kialakuljon egy olyan társadalmi presztízs, amely nagyobb tisztelettel övezi, aktívabb szerepvállalással jutalmazza a pártfogókat.

Mindehhez városi szinten, a kulturális élet minden területének képviselőivel szükséges kidolgozni egy ***mecénás programot***, hogy ne ad hoc módon, hanem tudatosan, tervezetten történhessen a potenciális támogatók és a kezdeményezések egymásra találása. A program kidolgozása során szükséges figyelembe venni, hogy a készpénzben folyósított adományon kívül még számos más lehetséges módja is létezik a támogatásnak, mint például a saját termék/szolgáltatás nyújtása. Fontos mindezek széleskörű felismerése és alkalmazása, továbbá egyenértékű támogatási formaként történő kezelése. A program kiteljesedéseként az önkormányzat keresse annak a módját, amely kifejezi a szektort kiemelten támogató cégek, vállalkozások és magánszemélyek megbecsülését.

Szponzorálás: a szponzoráció lényegében kétoldalú szerződés, amely előnyös mindkét fél számára, hiszen a támogatott a kapott összeg segítségével a közjó számára alkalmas produktumot teremt, ugyanakkor hozzájárul a köztudatban a szponzorról alkotott pozitív kép kialakulásához, termékei, szolgáltatásai reklámozásához.

Mindenekelőtt azt szükséges tisztázni, hogy Újhartyánon melyek azok a ***kulturális értékek***, amelyek alkalmasak arra, hogy az üzleti élet ***megtérülő befektetesként*** legyen képes tekinteni a patronálásukat.

Az egyes témákra illetve támogatókra vonatkoztatva ki kell választani a legalkalmasabb, leginkább hasznosulni képes támogatási formákat (*pl. közvetlen befektetés, szponzorálás, védnökség, adományozás*).

A logó hangsúlyos feltüntetése, mint ellenszolgáltatás illetve a tiszteletjegy biztosításán kívül az önkormányzati fenntartású intézményeknek meg lehet határozni azoknak az extra szolgáltatásoknak a körét, amelyek a támogatók számára felajánlhatóak. (*Pl. sportprogramok, szűk körű találkozók az alkotókkal, közreműködőkkel, exkluzív tárlatvezetések, céges eseményekhez helyszín, műsor biztosítása*)

12.5.10. Látogatók

A kapcsolati háló talán legfontosabb elemei a látogatók. A kulturális intézmény legfőbb célja, hogy látogatókat vonzzon az intézménybe, vagy az adott program külső helyszínére. Az, hogy a látogató helyi lakos vagy turista, könyvtárhasználó, koncerthallgató, színházlátogató, vagy anyuka a játszóházban, csak annyiban lényeges, hogy megfelelő programot lehet-e kínálni az adott célcsoportnak.

A látogatók elérése, igényeik felmérése, kielégítése és elégedettségük mérése kiemelt feladat.

12.5.11. Média

A különböző médiumok (legyen az helyi, megyei vagy országos; nyomtatott vagy elektronikus; televízió vagy rádió) folyamatos tájékoztatása a városban megvalósuló programokról nélkülözhetetlen eleme a sikernek.

A gyakorlat azt mutatja, hogy az országos média érdeklődését kizárólag a nagy rendezvények és/vagy az egyedi, az átlagos rendezvények közül kitűnő, érdekes programok keltik fel. Célunk, hogy minél több ilyen rendezzünk.

12.5.11.1. Városi honlap, intézményi honlapok,

Az önkormányzat a vonatkozó szabályoknak megfelelően a működéséhez, tevékenységéhez kapcsolódó nyilvántartásokat, adat és dokumentumtárakat vezet, és biztosítja a nyilvános és közérdekű információkhoz való hozzáférést. A tájékoztatás egyik legszélesebb körű, leghatékonyabb eszköze ma már a világhálós megjelenés; az önkormányzat által fenntartott *portál* (www.ujhartyan.hu) mindenben megfelel a kor követelményeinek. Komplex tartalma egyszerre szól a helyi lakosságnak és a nagyvilág érdeklődőinek.

A település széleskörű bemutatása mellett a honlapon 24 órán keresztül elérhetőek a testületi munka dokumentumaitól (meghívók, előterjesztések, határozatok, rendeletek) kezdve a működéssel kapcsolatos fontos információkon keresztül (szabályzatok gazdálkodási, költségvetési adatok, üvegzsab közbeszerzés, nyilvántartások) a helyi pályázati és támogatási lehetőségekig, valamint az ügymenetet könnyítő, letölthető nyomtatványokig szinte minden, ami a hivatalban ügyfélfogadási időben nyilvánosan megtekinthető.

facebook: Kézművesház-Bagolyfészek

<http://ujhartyan.svabtajhazak.hu/bagolyfeszek>

Facebook

Újhartyáni Könyvtár

Az újhartyáni könyvtár népszerűsítése, megjelenő új könyvek hirdetése, az

Újhartyáni Könyvtár által szervezett rendezvények népszerűsítése

<https://www.facebook.com/%C3%9Aujharty%C3%A1ni-K%C3%B6nyvt%C3%A1r-212756392451777/>

Újhartyán Város

Az egész települést érintő önkormányzati, kulturális hírek, nemzetiségi témát érintő hirdetések

<https://www.facebook.com/ujhartyan/>

Újhartyánért

Helyi civilközösségeket érintő információk, kezdeményezések

<https://www.facebook.com/ujhartyanert/>

Újhartyán ANNO

Régi fotók gyűjtése és az oldalra való feltöltése alapján serkenti a hagyományőrzést

<https://www.facebook.com/%C3%9Ajharty%C3%A1n-Anno-279338315558293/>

12.5.11.2. Újhír

A hagyományos hivatali ügyfél tájékoztatás és a hirdető, valamint a világhálós digitális hivatal mellett az önkormányzat saját alapítású és fenntartású helyi újsággal is rendelkezik. Az „Újhartyáni Újhír” évente három alkalommal jelenik meg 1200 példányban, átlagosan 30 oldal terjedelemben. A részben színes kivitelű újság életre hívásának egyik deklarált célja a minél szélesebb körű tájékoztatás volt, hiszen a lap azokhoz a hartyániakhoz is eljut, akik egyáltalán nem használnak számítógépet és esetlegesen a hivatalban sem gyakori vendégek.

Az Újhír egy olyan újság, amely az alapító önkormányzat céljainak megfelelően, hiteles és sokoldalú tájékoztatást ad a lakosságot érintő ügyekben és a helyi eseményekről. Elsődlegesen arra törekszik, hogy a település polgárai megismerjék az Újhartyánon történeteket, ha a város életében egyébként aktívan nem vesznek részt.

Az újság díjmentesen jut el minden háztartásba és címre, a közintézményekbe és a nagyobb rendezvényekre.

A kész újság Újhartyán honlapján is elérhető pdf formátumban a megjelenéskor, amiből nem törölik a hirdetéseket sem.

12.5.11.3. Magtelevízió (2008)

Műsorstruktúrájában:

- teret ad az Újhartyánon működő civil szervezeteknek, kisebbségeknek, egyházaknak, bemutatva azok tevékenységét, illetve közösségteremtő erejét,
- figyelemmel kíséri az egészségügyi prevenció fontosságát, az egészséges életmódra nevelést,
- képújságot üzemeltet, amelyben az Önkormányzat, ill. intézményei térítésmentesen, egyéb újhartyáni szervezetek, lakosok pedig kedvezményesen hirdethetnek,
- a műsorszerkesztésben és a műsorok tartalmában figyelemmel van Újhartyán hagyományainak ápolására, a város értékeinek megjelenítésére, sokszínűségének bemutatására,
- a média korszerű eszköztárának kihasználásával és lokálpatrióta értékszemléletének érvényre juttatásával járul hozzá a helyi társadalmi nyilvánosság, a civil társadalom és a közösségi élet fejlesztéséhez, a polgárok identitástudatának erősítéséhez.

12.5.11.4. Rádió Dabas

- teret ad az Újhartyánon működő civil szervezeteknek, kisebbségeknek, egyházaknak, bemutatva azok tevékenységét, illetve közösségteremtő erejét,
- a műsorszerkesztésben és a műsorok tartalmában figyelemmel van Újhartyán hagyományainak ápolására, a város értékeinek megjelenítésére, sokszínűségének bemutatására,

12.5.12. Kulturális társintézmények

A környékbeli, megyei, országos, vagy akár nemzetközi szintű kulturális intézményekkel (kulturális központok, könyvtárak, múzeumok, Nemzeti Művelődési Intézet és megyei szervei, színházak stb.) való szakmai kapcsolattartás, tájékozódás az aktualitásokról, közös projektek megvalósítása.

Cél a szoros kulturális együttműködés kialakítása a szomszédos településekkel: Dabas, Inárcs, Ócsa

12.5.13. Kistérségi társulások, szervezetek

12.5.13.1. Ország Középe Többcélú Kistérségi Társulás

A Dabas központtal 1995-ben létrejött, és 2004-ben többcélúvá átalakult társulásban tíz település önkormányzata vesz részt, úgymint Dabas, Örkény, Hernád, Inárcs, Kakucs, Pusztavacs, Táborfalva, Tatárszentgyörgy, Újhartyán, Újlengyel. A hatékonyabb *közzolgáltatás szervezési és fenntartási funkciók* mellett a társulás alapvető célja *a térség fejlesztésével kapcsolatos feladatok* (stratégiai tervezés és programozás, fejlesztési tevékenységek kezdeményezése, támogatása stb.) hatékony, koordinált ellátása. A közös célok érdekében a résztvevők a társulási megállapodásnak megfelelő módon szervezik és oldják meg, hangolják össze, ruházzák át a szervezetre a települési önkormányzatok alábbi feladatait, (hatásköreit):

- oktatás és nevelés,
- szociális ellátás (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, támogató szolgálat),
- egészségügyi ellátás,
- család-, gyermek- és ifjúságvédelem,
- közművelődés, közgyűjteményi tevékenység,
- helyi-közlekedés, helyi közútfenntartás,
- ivóvízellátás, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, bel- és csapadékvíz-elvezetés
- kommunális szolgáltatások és energiaellátás,
- környezet- és természetvédelem, valamint hulladékkezelés,
- szennyvíztisztítás és -elvezetés,
- területrendezés,
- esélyegyenlőségi program megvalósítása,
- foglalkoztatás,
- gazdaság- és turizmusfejlesztés, valamint idegenforgalom,
- belső ellenőrzés,
- területfejlesztés,
- sporttevékenység.

12.5.13.2. *Felső-Homokhátság Vidékfejlesztési Egyesület*

A Felső-Homokhátság Pest megye déli részén található, Bugyi, Dabas, Csévharaszt, Hernád, Inárcs, Kakucs, Örkény, Pustavacs, Újhartyán, Újlengyel, Táborfala, Tatárszentgyörgy és Vasad településeit fogja át.

Az egyesületet önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások alapították 2007-ben. Azóta első sorban a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által meghirdetett Leader program helyi koordinálásában vesz részt. A munkaszervezet dabasi irodája Leader –pályázati információs központként a hét minden napján az ügyfelek rendelkezésére áll. A honlapjuk egy átfogó kulturális és információs portál, mely kézzel fogható közelségbe hozza az UMVP pályázati lehetőségeit, naprakész hírekkel szolgál a környékbeli rendezvényekről, eseményekről, ugyanakkor számos intézmény és szervezet elérhetősége is megtalálható itt.

12.5.14. **Testvérvárosi kapcsolatok**

Újhartyánnak jelenleg egy testvérvárosi kapcsolata működik a németországi *Freiberg am Neckar városával*. Újhartyán község és Freiberg am Neckar városa 1992 óta ápolnak baráti kapcsolatot, amelynek megkoronázásaként mindkét közösség testülete elhatározta, hogy ezt a két évtizedes jó viszonyt hivatalos testvérvárosi kapcsolattal pecsételi meg, amelyre 2012 nyarán került sor.

A partnerkapcsolat legfőbb céljaként a két közösség polgárai közötti személyes kapcsolatok és kulturális cserék támogatását és ápolását határozták meg.

Fontos kapcsolat született jó pár éve a szintén németországi *Tapfheim* településsel. A kulturális alapokon nyugvó kapcsolatot a Német Nemzetiségi Önkormányzat kezdeményezte 2008-ban, miután az eredetkutatások az újhartyáni betelepülők gyökereit fedezték fel Tapfheim régiójában. Azóta a német kisváros polgármestere két alkalommal is járt Újhartyánban. A kapcsolatok mélyüléseként 2011-ben a község egyik sváb hagyományörző zenekara meghívást kapott Németországba, illetve megállapodás történt az ottani fúvószenekar magyarországi látogatásáról a 2013-as évben, amely után közösen kezdeményezték a két település kapcsolatának hivatalossá tételét.

Ez 2016-ban Barátsági szerződés formájában meg is történt.

A fentiekén túl a község a jó kapcsolatokat ápol az erdélyi Felsősófalvával, a szerbiai Szenttamással is.

13. A városi kulturális együttműködés SWOT analízise

A város kulturális életének sikere a jól működő **partnerségen** nyugszik. A jelenlegi kulturális együttműködés összességét elemezzük az alábbi SWOT mátrix segítségével, hogy megállapíthassuk a hiányosságokat, és rögzíthessük a fejlesztendő területeket.

TÉNYEZŐK	
POZITÍV	NEGATÍV
<p>Erősségek (pozitív, jól működő tényezők, melyekre van hatásunk)</p> <p>Önkormányzat kultúratámogatása (igény a kultúrára, a kulturális javak megbecsülése, jelentős anyagi támogatás)</p> <p>Működőképes városi intézményi rendszer (intézmények és gazdasági társaságok)</p> <p>Széleskörű és folyamatosan újuló városi civil szerveződések</p> <p>A hagyományörző és városvédő tevékenységek jól működnek a városban</p> <p>A város növekvő szellemi potenciálja</p> <p>A civil szervezetek, művészeti együttesek nagy száma</p> <p>Kulturális területen már működik kistérségi együttműködés</p> <p>Intenzív, elsősorban kulturális jellegű kapcsolatok a külföldi testvérvárosokkal</p> <p>A város meglévő kulturális programjainak továbbfejlesztése, kistérségi szintre terjesztése</p> <p>A város hazánk legjelentősebb turisztikai célterületének számító Budapest közelségében fekszik, e tény pozitív kihasználása, látogatók ide vonzása</p>	<p>Gyengeségek (negatív, rosszul működő tényezők, melyre lehet befolyásunk, hogy javítsuk)</p> <p>Fontos területeken szakemberhiány (közönség szervező, marketing szakember, könyvtáros, muzeológus)</p> <p>Kulturális igényfelmérés hiánya</p> <p>Látogatói elégedettségmérés hiánya</p> <p>Egységes városi arculat hiánya</p> <p>Marketing stratégia hiánya</p> <p>Kommunikációs akadályok a partnerek között</p> <p>Központi rendezvénynaptár hiánya</p> <p>Meglévő stratégiákból kiinduló intézkedési tervek és feladatmeghatározások hiánya</p> <p>Szponzorok, támogatók hiánya</p> <p>Az ötletek kidolgozása, konkrét megvalósulása nem teljes</p> <p>Budapest közelsége nagy elszívó hatást jelent kulturális szempontból</p> <p>A helyi foglalkoztatás viszonylag alacsony szintje, az „alvóváros” jelleg</p> <p>A település adóbevételének magas szintje</p> <p>A viszonylag homogén lakossági összetétel</p>

<p>A helyi és kistérségi feladatok ellátásához szükséges méretű, és minőségű kulturális célú épület kialakítása,</p> <p>Szabadtéri rendezvényhelyszín kialakítása (ülőhelyekkel, fény-és hangtechnikával, áramvételi lehetőséggel, fogadóhelyiséggel, mosdókkal)</p> <p>Kiállítótér létrehozása</p>	<p>Az intézményrendszer nem rendelkezik a városi igényeknek megfelelő számú teremmel</p> <p>A kedvező képzettségű humánerőforrás nem helyben hasznosul, hanem a fővárosban</p> <p>A város szellemi bázisát kihasználó tudásigényes szakterületek vállalkozásainak száma alacsony</p> <p>A rekreációs turizmus lehetősége kevésbé kiaknázott</p> <p>Kulturált szórakozóhelyek hiánya</p> <p>Civil szféra önfenntartó képessége alacsony</p>
Lehetőségek	Korlát, negatív tényező, melyet nem tudunk befolyásolni. Csökkenti a siker esélyét, kockázatot jelent)
<p>Kiváló közlekedés-földrajzi adottságok</p> <p>Újhartyán város természeti és épített környezetének szépsége</p> <p>Nemzetiségi örökség, hagyományok (sváb zenei kultúra, újhartyáni gasztronómia, népszokások)</p> <p>Hazai és Európai Unió pályázati források</p> <p>A kiemelkedő helyi művészek, sportolók példaképekké válhatnak az ifjúság számára</p> <p>Az élethosszig tartó tanulás fontos eleme az önművelés, amiben kulturális intézményeink tevékenyen részt vehetnek</p> <p>Klubélet élénkítése</p> <p>Közművelődési feladatok átadása a településen működő civil szervezeteknek</p>	<p>Kultúrpolitika változása</p> <p>Önkormányzati támogatás csökkenése</p> <p>A tömegkultúra negatív hatásai</p> <p>Érdektelenség a kultúra iránt</p> <p>Igénytelenység egyes társadalmi, illetve korcsoportoknál</p>

A turizmus fejlesztése	
Térségi turisztikai koordináció erősítése	
Testvérvárosi kapcsolatok erősítése	
A város népességmegtartó erejének növelése a kultúra eszközeivel	
Szellemi tőke koncentráció	
Országos hatókörű rendezvények szervezése	

14. Stratégiai célok

Újhartyán város kulturális életének sikere érdekében az alábbi célokat (7 prioritás) tűzzük ki a 2017-2020-as időszakra vonatkozóan.

1. prioritás – Szakmailag megalapozott, minőségi kultúra közvetítése
2. prioritás – Széleskörű programkínálat létrehozása
3. prioritás – Kulturális marketing és Városmárka kialakítása
4. prioritás – Programkoordináció, Partnerség
5. prioritás – Projektszemlélet
6. prioritás – Egységes arculat
7. prioritás – Kommunikáció

14.1. prioritás – Szakmailag megalapozott, minőségi kultúra közvetítése

KÖZGYŰJTEMÉNYEK

1.1 Nyilvános könyvtár

A könyvtár szakmai munkája a jogszabályokban elvárt módon és az alábbi *Küldetésnyilatkozatban* megfogalmazottak szerint történjen.

Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei – *Könyvtár*

Újhartyán egyetlen, nyilvános közművelődési könyvtára, általános gyűjtőkörű települési könyvtár, s mint ilyen – országos, regionális és helyi együttműködésekben – feladatának tekinti, hogy az állampolgárok számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.

Fejlesztési lehetőségek: információs szolgáltatások bővítése, fogyatékkal élők számára a szolgáltatásokat szélesebb körben biztosítani. További feladatai, a különböző források felkutatása a műszaki és esztétikai fejlesztésekhez, a 14 év alattiak olvasóvá nevelésének folytatása, a szolgáltatások színvonalának folyamatos emelése.

Küldetésének megvalósítása érdekében támogatja:

- az írni-, olvasni tudás fejlesztését,
- az oktatást és az egész életen át tartó tanulást,
- a kulturális értékek közkinccsá tételét,
- a tudományos és kutatási eredmények terjesztését és népszerűsítését,
- a szabadidő hasznos eltöltését.

Kiemelten segíti:

- az állampolgári jogok gyakorlásához szükséges információk folyamatos megismerését, ezzel a demokrácia és esélyegyenlőség növelését,
- Újhartyán és Pest megye természeti értékeinek, kulturális, történelmi, néprajzi hagyományainak, gazdasági és társadalmi folyamatainak kutatását és bemutatását.

A célok megvalósítása érdekében:

- a könyvtár állományát folyamatosan gyarapítja, és sokoldalúan feltárja,
- a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett kiemelt figyelmet fordít a számítástechnika könyvtári alkalmazásának továbbfejlesztésére, a dokumentumok és információk hozzáféréseinek növelésére és a tartalomszolgáltatásra,
- könyvtárközi kölcsönzést nyújt és közvetíti más könyvtárak szolgáltatásait,
- tudományos és ismeretterjesztő tevékenységet folytat, rendezvényeivel bekapcsolódik a város gazdag kulturális életébe,
- a használói szokások és igények ismeretében folyamatosan módosítja és bővíti a könyvtár szolgáltatásait.
- Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei arra törekszik, hogy korszerű könyvtárként és információs központként működjön, hozzájáruljon a város fejlődéséhez.
- Dokumentumbázisa, folyamatosan fejlesztett információs és kommunikációs technológiája, szakemberei segítségével szolgálja a fenti célok megvalósítását, a korszerű igények minőségi kielégítését, a kultúraterjesztő küldetését.

1.2. Muzeális gyűjtemény

1.2.1. A múzeum gyűjteményéhez kapcsolódó szakmai elvárások

Jelenlegi gyűjtemény:

Néprajzi és helytörténeti gyűjtemény - állandó kiállítás

Célok:

A néprajzi, helytörténeti gyűjtemény anyagának megtartása, további gyűjtése, de súlyozva

Leltározási feladatok végrehajtása a téli időszakokban

1.2.2. Múzeumpedagógiai funkció, mint kiemelt feladat

A szakember-ellátottságot, a város méretét és lakosságát tekintve, a német nemzetiségi önkormányzat gondozásában lévő Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház” anyagára, létre lehet hozni egy kiváló, szakmailag megalapozott múzeumpedagógiai programot, múzeumpedagógus alkalmazásával.

Különböző témában, korosztályos megosztásokban, célirányosan egy-egy oktatási csomagot, melyet – kooperálva a nevelés-oktatási intézményekkel –, rendszeresen, órarendbe iktatva tarthat a helyi óvodás és iskolás

korosztálynak. Mindez nem csupán a helyi gyermekek számára ad pluszt az oktatásnevelésterületén, de eladható más iskolák, csoportok, táborozók, stb. számára is, bővítve ezzel a turisztikai attrakciók sorát.

1 2.3. Közművelődési funkció a Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház” pincéjében

A Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház” szerves részeként működő pincében helyet kaphatnak kisebb zenekari koncertek, szőlőestek illetve olyan ifjúsági rendezvények, amelyek része a hagyományörzés.

Kézműves és egyéb foglalkozások:

mesterségek (kosárfonás, csuhéból ajándéktárgyak készítése)

A családoknak, illetve a gyerekeknek kézműves foglalkozások

Méreténél fogva alkalmas a tér, hogy pl. filmklub működhessen itt.

Előadások: a gyűjteményekhez és kiállításokhoz kapcsolódóan, a házban lakó csoportok találkozásai, foglalkozásai, tipikusan múzeumi eseményeknek (Múzeumok éjszakája, Tájházak napja) a Tájházban van a helyük.

1.2.4. A Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház”, mint rendezvényhelyszín

Hartyánfesz, Kulturális és Gasztronómiai fesztivál

Helytörténeti séták intézményesítése (állomása, pihenőhelye)

Helytörténeti Gyűjteményre épülő rendezvények szervezése

Tematikus térségi turisztikai rendezvénysorozat, kerékpáros túraútvonal

2. KÖZMŰVELŐDÉS

Cél, hogy az alábbi táblázatban szereplő – egyfajta időbeliség alapján csoportosított –, a közművelődési szakpolitikai koncepciókban szereplő prioritások megvalósuljanak, hiszen tiszteletben tartva hagyományainkat, odafigyelve a múltban teremtett értékek megőrzésére, a jelen kultúrájának ápolása során késznek kell lennünk a változtatásra, a jövőbeli megújulásra.

MÚLTRA IRÁNYULÓ	
	Hagyományápolás (népi kultúra, városi hagyományok)
	A kulturális örökség felkutatása, védelme, digitalizálás
JELENRE ÉRVÉNYES	
	Kortárs kultúra
	Nyitott kultúra
	Közösségek, közösségi terek
	Kulturális vidékfejlesztés – civil közművelődés
	Határon túli magyar kultúra
	A magyar nyelv ügye
JÖVŐRE VONATKOZÓ	
	Felnőttképzés
	Ifjúsági közművelődés, közoktatással való kapcsolat
	Színjátszó kör létrehozása

Természetesen mindezek mellett folyamatosan szem előtt kell tartanunk a horizontális célokat is, lehetőséget teremtve a megvalósításukra:

CÉL	PÉLDÁK A MEGVALÓSÍTHATÓSÁGRA
ESÉLYEGYENLŐSÉG	családbarát munkahely teremtése, nemek közti esélyegyenlőség, akadálymentesítés az intézményen belül; fogytékos személyek és más hátrányos helyzetűek (pl. megváltozott munkaképességű, pályakezdő vagy tartósan munkanélküliek) támogatása
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS	környezettudatos szemlélet alkalmazása
PARTNERSEGEN ALAPULÓ FEJLŐDÉS	a kultúra társadalomépítő szerepének hangsúlyozása; komplex kulturális-turisztikai termékcsomagok kialakításában való részvétel

14.2. prioritás – Széleskörű programkínálat létrehozása

Az alábbi táblázatban a lehető legszélesebb kulturális programkínálat megrajzolt váza látható különböző nézőpontokból.

Célcsoport szerint	<ul style="list-style-type: none"> - kisgyermek, diákok, fiatalok, felnőttek, idősök - dolgozók vs. nyugdíjasok - közszerában dolgozók vs. vállalkozók - helyi lakosok vs. turisták <p>Meg kell vizsgálni, hogy kinek mit tudunk nyújtani, milyen módon tudjuk a programjainkra csábítani, tudnunk kell, hogy ki mikor ér rá (évszak és napszak szerint is). És igényfelmérést kell végeznünk, hogy milyen kulturális területtel találkozónak szívesen.</p>
Területileg	városi/járási/megyei/országos/nemzetközi szintű programok, kis- és nagyrendezvények, testvérvárosi találkozók
Tematika szerint	<p>szakmai érdeklődés szerint (előadások, kerekasztal beszélgetések)</p> <p>jeles napokhoz kapcsolódóan (Magyar Kultúra Napja, Víz Világnapja, Föld Napja, Idősök Világnapja, Gyereknapi, Nőnap stb.)</p> <p>művészeti ágakhoz és tudományokhoz kapcsolódóan (képző-, zene-, táncművészet, irodalom stb.)</p> <p>nemzeti, városi, egyházi ünnepekhez kapcsolódóan hagyományokhoz kapcsolódóan</p>
Stratégiai prioritások alapján	<p>Közösségek, civil közművelődés, kulturális vidékfejlesztés:</p> <p>közösségi terek, színterek (virtuális is) kialakítása, új klubok, szakkörök létrehozása tematikusan (pl. vizuális művészetek, kreatív ipar), meglévők támogatása (koordinálás, animátori feladatok), az öntevékeny helyi társadalomnak lehetőséget kell</p>

	<p>biztosítani, hogy a nemzeti kultúra aktív formálójává váljanak, és a nyilvánosság előtt bemutatkozhassanak,</p> <p>Felnőttképzés (életminőség javítása): helyet adva, közvetítve, vagy megszervezve; formális és nem formális képzések (pl. idegennyelv-oktatás, számítógépes ismeretek stb.)</p> <p>Ifjúsági közművelődés, közoktatással való kapcsolat: nevelési-oktatási intézményekkel, <i>kollégiummal</i> közös projektek kidolgozása (az ifjúság bevonásával), iskolai munkájukhoz kapcsolódó és/vagy szabadidős tevékenységek közös kidolgozása, önszerveződő csoportoknak klubhelyiségek és eszközök felajánlása</p> <p>A kulturális örökség felkutatása, védelme: pl. helytörténeti munkák megjelentetése, digitalizálása, lokálpatriotizmus támogatása</p> <p>Hagyományápolás: népi kultúra (kézműves, tánc, zene stb.) művelése, támogatása, lehetőségnyújtás a bemutatkozásra</p> <p>Kortárs kultúra támogatása: intézményi saját pályázatok kiírása (korosztályonként, pl. rajzpályázat gyerekeknek, versíró pályázat középiskolásoknak, tematikus pályázatok nyugdíjasoknak), szereplési/bemutatózási lehetőség, amatőr művészetek támogatása; kortárs képző-, iparművészeti kiállítások szervezése, kortárs zene, tánc stb.</p> <p>Nyitott kultúra: a kultúrát ki lehet vinni az intézményből a közterekre, melyek a társadalmi párbeszéd közösségi tereivé válhatnak (városi terek, parkok, piac stb.)</p> <p>Határon túli magyar kultúra: határon átnyúló projekteken, testvérvárosi kapcsolatokon keresztül a határon kívül élő magyarság kulturális, értékőrző és alkotó tevékenységének támogatása és bekapcsolása a nemzeti kulturális vérkeringésbe (személyes kapcsolatok kialakítása az egyes művészeti ágak művelőivel, csoportokkal)</p> <p>A magyar nyelv ügye (a nyelvünkben őrzött hagyomány megtartása és továbbadása): előadások, interaktív programok, versenyek, határon átnyúló projektek,</p>
<p>Az intézmény adottságait kihasználva (külön funkcióterv szerint)</p>	<p>Faluközpont díszterme</p> <p>gyermek színházi (báb- és meseelőadások) és polgári értékrendet képviselő felnőtt színházi bemutatók, valamint szórakoztató kamaradarabok, stand up comedy előadások</p> <p>tudományos és ismeretterjesztő előadások</p> <p>növendék és profi hangversenyek, csendes-ülős koncertek</p> <p>amatőr és profi táncbemutatók (néptánc, társastánc)</p> <p>versenyek (pl. vers- és mesemondó, Ki mit tud?-szerű vetélkedés)</p> <p>nevelési-oktatási intézmények programjai</p> <p>protokoll rendezvények, projektnyitó és-záró rendezvények, konferenciák</p>

	<p>Pinceklub, Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház” pincéje: mozi/filmklub/saját filmek, videók nagyban való megtekintésének lehetősége, tanácskozások, tréningek, workshopok, eladások,</p> <p>Bagolyfészek klubok (pl. baba-mama klub, ifjúsági klubok), egyesületek, szakkörök, játszóházak (heti rendszerességgel) tematikus: pl. karácsonyi, húsvéti, nemzeti ünnepekhez, jeles napokhoz kötődő rendezvények, kézműves foglalkozások (vásárok), gasztronómiai rendezvények, sütőanfolyamok, táborok,</p> <p>könyvtár: elektronikus katalógus, kölcsönzés, olvasóterem, folyóiratok – újságolvasó, internetezési lehetőség, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók, mesedélutánok, gyermekfoglalkozások, mozgókönyvtári szolgáltatás, wifi használat,</p> <p>Presszó Foglalkoztató és klubhelyiség: fiataloknak előadások, konferenciák, találkozók szervezése, „kulturált bilihely” színjátszó körök kialakítása, drámapedagógia (több korosztályban)</p> <p>Amennyiben lehetőség nyílik újabb fejlesztésekre:</p> <p>Alkotóház: amely regionális szerepvállalásával erősítheti Újhartyán város szerepvállalását, a régióban betöltött szerepét. különböző korosztályok számára az élethosszig tartó tanulás feltételeit a népi mesterségek elsajátításán keresztül. A gyermekek, az aktív korúak, valamint a nyugdíjasok számára biztosítaná a szabadidő tartalmas eltöltését. Együttműködést lehetne kialakítani az oktatási intézménnyel. (pl.: népismeret órák projektszerűen, tömbösítve)</p> <p>Az alkotóház kiegészítené a már meglévő közművelődési színtereket, új lehetőséggel bővítené a kínálatot.</p> <p>Nagyobb létszámú csoportok, egyszerre tudnák igénybe venni a ház szolgáltatásait.</p> <p>A különböző kézműves tevékenységek oktatására, bemutatására, képzésre nyílna ezáltal lehetőség. (varrás, népi dísz tárgykészítés, fazekasság stb.)</p> <p>Az alkotóház kiállítóterme teret adhatna az elkészült munkáknak, illetve méltó helyszín lehetne egy-egy kortárs képzőművészeti kiállításnak is.</p> <p>Itt működhetne a helyi értéktár, illetve állandó kiállítása lehetne a helyi értéktárba felvett tárgyaknak.</p>
--	--

A város épített és természeti adottságait kihasználva	Szabadtéri színpad: nyári nagyrendezvények, fesztiválok, gyereknap, nemzetiünnep, a város saját ünnepei, évfordulók, városnap, Hartyánfeszt, A Tájház épülete, a parkokban lévő szobrok, emlékművek, a műemléktemplom, piac, Mária-kápolna, Halastó, Pusztatemplom,
--	--

14. 3. prioritás – Kulturális marketing a Városmárkázás, Márka

Fontos, hogy megismerjük a városról élő képet, mert ez a sikeres pozicionálás és a marketingkommunikációs eszközök helyes megválasztásának feltétele. Az imázsépítés stratégiai feladat, amely során arcot, személyiséget kell adni a városnak.

Városidentitás

Belső tartalom nélkül nem életképes az imázs, ami azt jelenti, hogy először a városon belül kell megteremteni az egységes városidentitást (belső kommunikáció, vélemény- és hangulatalakítás). Ennek hátterét a helyi társadalom gazdasági eredményei, önszerveződő képessége, kollektív élményei, valamint sikerei (kulturális, gazdasági, sport, stb.) biztosítják (Szakál Gy. 1995). A városidentitás esetén a város víziója, a közös megegyezéssel született küldetése kerül kifejezésre. Ezt a közös jövőképet kell megfogalmazza a marketingstratégia, erre építhető fel a város arculata és annak kommunikációja. **Az imázsépítés célja, hogy a város képes legyen olyan kisugárzást adni, amivel a város polgárai, vállalkozói, a befektetők, a szolgáltatók és a látogatók is azonosulni tudnak.** Ehhez szükséges, hogy hiteles és egyedülálló jellegzetességek kerüljenek kifejezésre, valamint pozitív beállítódások alakuljanak ki.

Városmárka, city branding

Korábban a város lenyomatát, legfőbb stílusjegyeit, a város küldetését a címer foglalta magában, azonban ma már helyét átvette a városlogó, ami a város arculatát hivatott visszatükrözni. **A városlogó, mint arculati elem a városimázs formálását támogatja. A városimázs építését segíti a márka kialakítása is. A város a márkázás, a branding révén megkülönböztethetővé válik versenytársaitól.** A városmárka a település termékeire, szolgáltatásaira is kiterjeszthető, ám ügyelni kell a kapcsolódó márkák kohéziójára és megfelelő súlyozására. A városmárkázás célja alapvetően gazdasági jellegű, három fő iránya a turisták vonzása, a befektetések ösztönzése, valamint a város termékeinek piaci értékesítése.

A Városmárkázás eredményeit figyelembe véve a kulturális ágazathoz kapcsolódni fog a meghatározásra kerülő egy vagy több „eladható” újhartyáni márka (pl. hagyománnyal bíró Fesztiválok, egyedivé tett Tájház stb.).

Reklám

A márkaesszencia meghatározását követően ki kell dolgozni azt a középtávú reklámstratégiát, melyet konkrét rövidtávú feladat-meghatározásokkal – a partnerek bevonásával – meg lehet valósítani.

14.4. prioritás – Programkoordináció, Partnerség

Programok egyeztetése

A különböző helyszíneken (Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei, nevelésoktatási intézmények, szabadtéri fesztiválok, sportesemények) különböző felelős szervezők által megvalósuló programok időbeli (és tematikus) összehangolása elengedhetetlen, a kulturális intézmény alapvető feladata.

Mecénás programkialakítása, hogy ne ad hoc módon, hanem tudatosan, tervezetten történhessen a potenciális támogatók és a kezdeményezések egymásra találása.

Résztétel a rendezvényeken

A kulturális egyesületek, szerveződések vállalt és elvárt feladata a városi rendezvényeken való aktív részvétel (fellépőként, segítőként).

Közönségszervezés

A város kulturális intézményének a feladata a városi rendezvények közönségének szervezése is, melyet partnerségben végezhet a különböző egyesületekkel, növelve a civil aktivitást, önkénteseket bevonva, szponzorokat és támogatókat érdekeltté téve.

14.5. prioritás – Projektszemlélet

Minden rendezvényt *projektszemléletben* kell megvalósítanunk az alábbi fő fázisokban:

- előzetes igényfelmérés
- tervezés
- megvalósítás
- látogatói elégedettségmérés
- eredmények értékelése
- utánkövetés

Minden rendezvény

- szakmailag megalapozott koncepcióval bírjon,
- megfelelő dokumentációval alátámasztva,
- átláthatón,
- gazdaságosan,
- a lehető legjobb színvonalon valósuljon meg.

A megvalósításhoz elengedhetetlen a megfelelően működő partnerség (városi intézmények, gazdasági társaságok, civilek), a kreativitás, rugalmas vezetők és a hatékony kommunikáció.

14.6. prioritás – Egységes arculat

Az egységes arculatot nem intézményi, hanem városi szinten kell létrehozni, tekintve, hogy a városunkba látogatók számára irreleváns, hogy az adott programnak városon belül ki a szervezője, felelőse.

Arculati kézikönyv megalkotása szükséges és sürgető feladat. Szükséges továbbá városi szinten megfelelő szakember alkalmazása (vagy a feladatki szervezése) a marketing szakember és grafikus munkakörökre.

14.7. prioritás – Kommunikáció

Mind a belső kommunikáció, mind a külső kommunikáció tekintetében cél a különböző csatornák megfelelő működtetése, fejlesztése, új csatornák feltárása, trendek követése.

Mind intézményi szinten, mind városi szinten elengedhetetlen a megfelelő kommunikáció.

Smart City koncepció - egy intelligens, innovatív, élhető, hatékony, fenntartható, okos, egészséges és tehetős város megteremtése. A város együttműködése az üzleti és non-profit szektorral, hogy innovatív és környezettudatos technológiai megoldásokat használjon mindennapi feladatai megoldásában és hosszú távú céljai elérésében.

Pl.: Városi szolgáltatások – középpontban a lakosság. Kényelmes, könnyen elérhető és hatékony városi szolgáltatásokkal könnyíti meg a polgárok életét. Tudatosan, korszerűen irányítja, javítja és fejleszti az adminisztrációt, a városmenedzsmentet, a közlekedést, az oktatást, a lakhatást, a vásárlást, a turizmust, a sport- és kulturális életet.

(QR kódos turisztikai tájékozódás, városi WIFI,)

15. Jövőkép, fejlesztési célok

Azért, hogy Újhartyán sokszínű kulturális és közösségi tevékenységet nyújtó lakóhely legyen, amely őrzi értékeit, segíti minden korosztály számára, kiemelten a családok számára a kultúraelsajátító, alkotó cselekvést, biztosítja azokat a szervezeteket és intézményeket ahol közösségformáló, önfejlesztő tevékenységrendszerek működhetnek, az alábbi fejlesztési célok megvalósítása szükséges:

- 1) **a lakosság életminőségének a javítása**, azaz a lakosság számára a művelődési lehetőségek biztosítása.
- 2) **a tudásgazdaság fejlesztése**, azaz a város gazdasági versenyképességének növelése érdekében a közművelődés eszközrendszerével az egész életen át tartó tanulás segítése, a kreativitás, az öntevékenység és az alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- 3) **a társadalmi kohézió erősítése**, azaz a közösségfejlesztés, a civil szervezetek, művészeti és egyéb érdeklődési kör mentén megalakuló csoportok tevékenységének a támogatása. (pl.: színjátszókör létrehozása)

Mindezen fejlesztési célkitűzéseknek megfelelő tevékenységrendszer kiépítéséhez illeszkedő, színvonalasan működő intézményrendszer kiépítése a feladat.

Mind a rövid-, mind a hosszú távú fejlesztési elképzelések megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat részéről a prioritások meghatározása, s ehhez az önkormányzat támogatása, amely lehet költségvetési támogatás vagy intézményfejlesztési munka.

Rövidtávú fejlesztési elképzelések

Az intézményi épületekre, tárgyi-, technikai fejlesztésére vonatkozó elképzelések

- Ifjúsági közösségi találkozási színtér létrehozása, annak érdekében, hogy a fiatalok szabadidő eltöltése, szórakozása ne a pláza jellegű vagy üzleti alapon szerveződő intézményekben történjen.
- A létrejövő új Presszó foglalkoztató és klubhelyiség kulturális célú hasznosításának kialakítása. A helyszín alkalmas nagyobb rendezvények megtartására, ehhez szükséges a technikai rendszerek (hang-, fénytechnika, áramvétel) kiépíthetőségének megteremtése. A rendezvénynaptár összeállítása, a meglévő rendezvények mellett új programok bevezetésének megtervezése.
- A Helytörténeti Gyűjtemény „Tájház” és pince működésének, kiállítási rendjének a kialakítása, bevonása a város kulturális életébe. A kiállítási tevékenység mellett más művészeti programok beindítása.
- A város kulturális intézményei között az eddigi együttműködés bővítése a beindítandó új programok érdekében.

Az intézmények technikai kiépítettségére vonatkozó fejlesztési elképzelések

- A Városi kiállítótér kialakítása, technikai rendszereinek a kiépítése a kiállítási tevékenységnek és a más jellegű művészeti tevékenységnek megfelelően.
- A Faluközpont dísztermében a rendezvényekhez szükséges technika felújítása.

A szakmai munka fejlesztésére vonatkozó elképzelések

- Az Újhartyán Egyesített Művelődési Intézményei területi szerepkörének az erősítése a kulturális-, közösségi feladatok terén.
- Az intézményhez kötődő művészeti csoportok működéséhez, szerepléseikhez a jó színvonalú háttér további biztosítása.
- A gyermek- és ifjúsági közösségi-, közművelődési tevékenység megőrzése, az ifjúsági hálózati kapcsolatok erősítése.
- A képzési tevékenység bővítése, további képzési programok akkreditációjának a megszerzése.
- Városi értéktár gondozása honlapon való megjelentetése. A város civil szervezeteivel való szorosabb együttműködés.
- Szakmailag megalapozott múzeumpedagógiai programok, múzeumpedagógus alkalmazásával.

Hosszú távú fejlesztési elképzelések

Az intézményi épületekre, tárgyi-, technikai fejlesztésére vonatkozó elképzelések

- Együttműködés keretében közösségi színterek kialakítása civil szervezetekkel annak érdekében, hogy egy olyan épület jöjjön létre, amely biztosítani tudja a lakosság információval történő ellátását, a különböző közösségek működéséhez szükséges tereket, a művelődéshez, tanuláshoz, a szabadidő eltöltéséhez és a színvonalas kulturálódáshoz használható színteret és technikai feltételt.
- Új, korszerű könyvtár épület a 21. századi elvárásoknak megfelelően, esetleg a városközpontban egy teljesen új épület kialakítása Kulturális és Információs Központ funkcióval.
- A Grassalkovich téren egy többfunkciós piac kialakítása, amely egyéb funkciója mellett alkalmas szabadtéri kulturális rendezvények, koncertek, karácsonyi kirakodóvásárok, közösségi programok (pl.: adventi gyertyagyújtás) tartására.

A szakmai munka fejlesztésére vonatkozó elképzelések

- A város minden rétege számára a korosztályoknak megfelelő közművelődési programok szervezése, különös tekintettel az ifjúsági programokra és az ifjúság életviteléhez közelálló tevékenységek szervezésére (környezetvédelem, hagyományörzés, zenei-, tehetségkutató programok).
- A kulturális esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében rendszeres színházi, zenei élményt nyújtó alkalmak szervezése.
- A gyermekes családoknak szóló rendezvények, közösségi alkalmak hirdetése, annak érdekében, hogy a családok számára az együttes élményről gondoskodjunk.
- A kreativitás és öntevékenység fejlesztése érdekében olyan művészeti csoportok megőrzése és újak létrehozása, amelyek segítik a néphagyományokhoz való hozzáférést, az alkotó folyamatokban való részvételt.
- Az informális tanulási folyamatok megőrzése és továbbfejlesztése (szakkörök, ismeretterjesztés) közösségekben, ismeretterjesztő előadások által.
- A városi intézmények, alkotók, valamint művészek közötti együttműködés további erősítése, kapcsolódás a turisztikai fejlesztésekhez.
- A város kulturális értékeinek védelme, a helyi kötődést elmélyítő hagyományápolás megőrzése és továbbfejlesztése, új hagyományok teremtése.
- A kapcsolatok szélesítése a térség kulturális intézményeivel.

- A fesztivál jellegű programok bekapcsolódás a térség, a főváros fesztivál programjaiba.
- A lakosság lokálpatriotizmusát erősítő, a városra vonatkozó ismeretek további növelése, a fiatalok körében a lokálpatrióta kötődés kialakítása, helytörténeti témájú művészeti pályázatok elindítása (fotó, film, irodalom), helytörténeti kiadvány, a nemzetiségi iskolák számára népismereti „füzetek“ megjelentetése.
- A digitalizált világ vívmányainak széleskörű alkalmazása a helyi kulturális életben. Információs terek működtetése, közösségi kapcsolatok szélesítése a világháló segítségével, kulturális események digitalizálása.

Az önkormányzat támogató, fenntartó szerepköréből fakadó fejlesztő feladatok

- A fejlesztési prioritások által meghatározott célrendszerhez illeszkedő kulturális infrastruktúra, kulturális színterek és intézmények létrehozása, fenntartása és működtetése.
- Folyamatos tájékoztatása a kulturális céllal létrejött szervezeteknek, közösségeknek a kulturális-, közművelődési területre vonatkozó helyi döntésekről, fejlesztési elképzelésekről.
- Forrás biztosítása a pályázati lehetőségek további kihasználásához az intézményfejlesztés érdekében.
- Az önkormányzat koordinálja a közoktatási és közművelődési intézmények, az önkormányzati és nem önkormányzati szervezetek együttműködését, segítse elő további együttműködések létrejöttét, a még nagyobb érdeklődésre számot tartó kulturális programstruktúra létrehozása érdekében.
- A kulturális és a művészeti területen jelentkező civil kezdeményezések támogatása, új művészeti értékek létrehozása és bemutatásának támogatása.
- Kulturális csereprogramok szélesítése a művészeti együttesek és alkotók bemutatkozási lehetőségeinek bővítése érdekében.
- A kulturális intézmények reklám-hatékonyságának elősegítése.

16. A közművelődés finanszírozásának alapelvei

Újhartyán város, ennek a kulturális életben is tükröződnie kell. A helyi feladatokon túl bizonyos mértékig térségi szerepkörre, szellemi értékeinek kisugárzására is törekednie kell. Olyan várost kell működtetni, ahol érdemes élni, ahol büszkék lehetnek az emberek a városra, ahol tisztában vannak annak értékeivel.

Ebben a kulturális eseményeknek, kiadványoknak, alkotó közösségeknek nagy szerepe lehet.

Az egészséges kulturális piac is igényli a támogatást – és így a befolyásolást is -, támogatni kell a magas szintű szellemi és művészeti értékek létrehozását; a tömegek igénye mellett a rétegek, a kisebbségek igényeinek kielégítését is.

Az önkormányzatnak mint intézményfenntartónak és legfőbb szponzornak tiszteletben kell tartania az intézmények szakmai törekvéseit és önállóságát, ugyanakkor –mint az intézményhálózat gazdája, a struktúra kialakítója, az intézmények vezetőinek kinevezője- befolyással rendelkezik.

A feladatellátás és fejlesztés feladatainak meghatározásakor elengedhetetlen annak figyelembe vétele, hogy a megvalósításhoz milyen források állnak rendelkezésünkre. Az önkormányzat kötelező közművelődési feladatellátásának finanszírozásához a saját erejű támogatások elengedhetetlenek.

A saját és egyéb forrásból származó finanszírozási formákat az önkormányzat közművelődésről szóló rendeletében kell meghatározni.

Ezen felül mindenkor ki kell használni az európai uniós és más központi forrásból származó pályázati forrásokat a nagyobb fejlesztések megvalósítása érdekében.

A közművelődési feladatok finanszírozása terén az önkormányzati intézmények, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok tevékenysége mellett fontos szerepet kapnak a civil szervezetek, amelyek munkáját az önkormányzat pályázati rendszer működtetésével támogatja.

A területen működő intézményeknek és szervezeteknek ki kell alakítaniuk azt a képességüket, amellyel a kultúrát nem csupán konvencionális módon tudják láttatni, hanem nagyobb kreativitással, produktivitással, a változásokra is rugalmasan reagáló szemlélettel olyan termékként, amelybe megéri „befektetni”.

Az elkövetkezendő évek feladata, hogy a meglévő mecénási kör bővüljön.

Mindehhez városi szinten, a kulturális élet minden területének képviselőjével szükséges kidolgozni egy **mecénás programot**, hogy ne ad hoc módon, hanem tudatosan, tervezetten történhessen a potenciális támogatók és a kezdeményezések egymásra találása. A program kidolgozása során szükséges figyelembe venni, hogy a készpénzben folyósított adományon kívül még számos más lehetséges módja is létezik a támogatásnak, mint például a saját termék/szolgáltatás nyújtása.

Szponzorálás: a szponzoráció lényegében kétoldalú szerződés, amely előnyös mindkét fél számára. Mindenekelőtt azt szükséges tisztázni, hogy Újhartyánon

melyek azok a **kulturális értékek**, amelyek alkalmasak arra, hogy az üzleti élet **megtérülő befektetésként** legyen képes tekinteni a patronálásukat.

Az egyes témákra illetve támogatókra vonatkoztatva ki kell választani a legalkalmasabb, leginkább hasznosulni képes támogatási formákat (*pl. közvetlen befektetés, szponzorálás, védnökség, adományozás*).

17.Összegzés

Újhartyán városának és kulturális életének helyzetelemzését követően felvázoltuk a városi szintű kulturális együttműködések erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit, majd meghatározásra kerültek a 2017-2020 közti időszakra stratégiai célként kitűzött prioritások, melyek összhangban vannak a közművelődési szakma elvárásaival.

Jelen stratégia biztos alapot nyújt a kulturális szférában dolgozóknak ahhoz, hogy egy közösen megalkotott utat követve tudják létrehozni az intézményi szintű munkaterveket, intézkedési terveket, konkrét projektleírásokat és részletes feladatmeghatározásokat annak érdekében, hogy Újhartyán város sikeres legyen.